

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

**Řízení rozhovoru Danielou Drtinovou v pořadech Interview Daniely
Drtinové a DVTV**

Interview control by Daniela Drtinová in programmes Interview Daniely
Drtinové and DVTV

Bakalářská diplomová práce

Markéta JARMAROVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Petra Chvojková, Ph. D.

Olomouc 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní všechnu použitou literaturu a další zdroje.

Práce obsahuje 113 677 znaků (včetně mezer).

V Olomouci dne

.....

Markéta Jarmarová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí své bakalářské diplomové práce Mgr. Petře Chvojkové, Ph. D. za pomoc při výběru a specifikaci tématu a za její připomínky v průběhu tvorby práce. Děkuji také moderátorce Daniele Drtinové a všem ostatním, kteří mi během tvorby této práce věnovali svůj čas a poskytli cenné rady.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou činnosti moderátorky Daniely Drtinové v pořadu *Interview Daniely Drtinové* a v rozhovorech publikovaných na videokanálu *DVTV*. Metodologicky práce vychází z konverzační analýzy a formální analýzy otázek. Pomocí těchto metod je zkoumán komunikační styl moderování, a to s důrazem na vliv média na moderátorčin styl. Celá práce je navíc doplněna o citace Daniely Drtinové, které přinášejí další vhled do problematiky.

Klíčová slova

Mediální dialog, interview, moderátor, konverzační analýza, formální analýza otázek, Daniela Drtinová, Interview Daniely Drtinové, DVTV

Abstract

This thesis analyzes the activity of Daniela Drtinová presenter in programme *Interview Daniely Drtinové* and in interviews published on *DVTV* video channel. The methodology of the thesis is based on a conversation analysis and formal analysis of questions. Using these methods are studied communication style moderation, with an emphasis on the influence of media on style of moderator. The thesis is supplemented by quotes Daniela Drtinová, which provides additional insight into the issue.

Key words

Media dialogue, interview, moderator, conversation analysis, formal analysis of questions, Daniela Drtinová, Interview Daniely Drtinové, DVTV

Obsah

1. ÚVOD.....	8
2. CÍLE PRÁCE.....	9
3. ZVOLENÁ METODOLOGIE PRÁCE.....	10
4. STRUKTURA PRÁCE.....	11
5. TEORETICKO-METODOLOGICKÝ RÁMEC.....	12
5.1. Od „běžného“ dialogu k dialogu mediálnímu.....	12
5.1.1. Rysy mediálního dialogu.....	13
5.2. Interview jako žánr mediálního dialogu.....	14
5.2.1. Základní vymezení interview.....	14
5.2.2. Příprava a realizace interview.....	16
5.2.3. Výsledná podoba interview.....	17
5.2.4. Rysy televizního interview.....	18
5.2.4.1. Průběh televizního interview.....	20
5.2.5. Rysy politického interview.....	22
5.3. Moderátor.....	23
5.3.1. Úkoly a role moderátora.....	24
6. ZÁKLADNÍ POJMY ANALÝZY.....	26
6.1. Konverzační analýza.....	26
6.1.1. Základní pojmy konverzační analýzy.....	27
6.1.2. Mechanismus střídání mluvčích (turn-taking).....	28
6.1.3. Transkript v konverzační analýze.....	29
6.2. Formální analýza otázek.....	30
6.2.1. Otázka vs. dotaz.....	31
6.2.2. Typologie otázek.....	31
7. ANALYZOVANÝ VZOREK.....	34
7.1. Způsob výběru vzorku.....	34
8. ANALÝZA.....	37
8.1. Analýza četnosti a poměru replik.....	37
8.1.1. Srovnání poměru replik moderátorky a hosta.....	37
8.1.1.1. Četnost ústupu z replik.....	40
8.1.1.2. Četnost redundantních replik.....	41

8.1.2.	Počet replik za minutu.....	43
8.2.	Analýza dotazování moderátorky	45
8.2.1.	Tázací vs. netázací repliky	45
8.2.1.1.	Vysoký počet netázacích replik v rozhovoru s Miroslavem Kalouskem	48
8.2.1.2.	Počet tázacích replik za minutu.....	50
8.2.2.	Analýza způsobu dotazování	51
8.2.2.1.	Jednoduché otázky vs. komplexní dotazy	55
8.2.2.2.	Otevřené vs. uzavřené otázky	58
8.2.2.3.	Následné dotazy	62
8.2.2.4.	Výzvodové dotazy.....	63
8.3.	Analýza rozdělení prostoru mezi mluvčími	64
8.3.1.	Překryvy promluv	66
8.3.2.	Počet slov v replice	68
9.	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ ANALÝZY	70
10.	ZÁVĚR	73
11.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	75
12.	SEZNAM TABULEK	80
13.	SEZNAM PŘÍLOH.....	81

1. ÚVOD

Klíčovou osobou každého televizního rozhovoru je moderátor. Osoba, která se na obrazovkách objevuje pravidelně, se kterou se diváci setkávají u svého oblíbeného pořadu a která se pro ně stává průvodcem během sledování. V Americe se pro ně vžil výraz „anchors“, tedy kotvy. Důvodem je právě jejich ukotvování daného programu, stávají se identifikátory. Pohledem na ně si ne jeden divák může vybavit některý z televizních programů, oblast, ve které působí, ale i třeba sympatie či nesympatie, které rozhodnou, zda se právě sledovaný kanál rozhodne přepnout nebo ne. Každá „kotva“ je tak specifická nejen svým vzhledem, ale hlavně stylem, kterým svou práci dělá.

Jednou z takových kotev je v českém prostředí také moderátorka Daniela Drtinová, která si dlouholetým působením v médiích vydobyla své místo v mediálním poli a výrazně se dostala do povědomí diváků, ale i politiků, kteří z ní mají často nejen respekt, ale i strach. Jaký je ale její moderátorský styl doopravdy? A změnil se nějak v důsledku jejího odchodu z veřejnoprávní televize do televize soukromé, kterou zároveň částečně vlastní?

Právě na tyto otázky se zaměří následující řádky.

2. CÍLE PRÁCE

Hlavním cílem této práce je analýza způsobu řízení rozhovoru moderátorkou Danielou Drtinovou,¹ která se zaměřuje zejména na ovlivňování moderátorčina stylu médiem. Moderátorčin styl je sledován a analyzován na základě interview s politiky v již nevysílaném pořadu veřejnoprávní České televize *Interview Daniely Drtinové* a v soukromé internetové televizi *DVTV*, v níž moderátorka aktuálně působí.

Výběrem interview vysílaných dvěma různými médii se otevírá možnost srovnání a hledání rozdílů v řízení rozhovoru ve dvou kategoriích. Na jedné straně analýza může odhalit rozdíly mající základ ve způsobu vlastnictví média, resp. rozdíly ve způsobu řízení rozhovoru ve veřejnoprávní a soukromé televizi. Na druhou stranu je možno nalézt odlišnosti způsobené fungováním „tradiční“ televize a televize internetové.

Mezi zkoumané kategorie analýzy moderátorčina řízení rozhovoru, které jsou zároveň dílčími cíli práce, byla zvolena analýza četnosti a poměru replik, kvantitativní analýza moderátorčiných otázek a analýza prostoru, který moderátorka poskytuje svým hostům pro jejich odpovědi, a který si naopak zabírá pro vlastní promluvy. Ve výsledcích dílčích cílů jsou pak hledány vzorce moderátorčina projevu a jejich srovnáním je dosaženo hlavního cíle práce – zjištění, zda médium nějakým způsobem ovlivňuje styl, kterým Daniela Drtinová řídí mediální dialog.

V možnostech analýzy ale není tyto vzorce zobecnit a vyvodit z nich jednoznačnou definici moderátorčina stylu. Vzhledem k velkému množství dalších vlivů (prostředí, host, aktuální fyzický či psychický stav moderátorky, ale i její časem nasbírané zkušenosti apod.) jsou závěry platné pouze pro vzorek vybraný a následně analyzovaný v této práci.

¹ Stručné představení moderátorky je uvedeno v příloze č. 1

3. ZVOLENÁ METODOLOGIE PRÁCE

Práce je v mnoha ohledech inspirována analýzami Martina Havlíka, které zkoumají mediální dialogy a jsou založeny především na konverzační analýze (viz 6.1. *Konverzační analýza*) a formální analýze otázek (viz 6.2. *Formální analýza otázek*). V těchto pracích Havlík naznačuje další možnosti zkoumání problematiky, mezi kterými mimo jiné uvádí i zkoumání vlivu média na způsob řízení rozhovoru moderátorem,² a právě touto cestou se tato práce vydává.

K naplnění cílů práce je postupováno následující cestou:

Prvním krokem před samotnou analýzou je zhotovení přesných prepisů průběhu rozhovoru. Tyto transkripty jsou vyhotoveny podle pravidel internetového korpusu mluvené češtiny s názvem Korpus DIALOG³. Kvůli ekonomičnosti a přehlednosti transkriptů jsou však zaznamenány jen ty prvky rozhovorů, které jsou pro analýzu nezbytné nebo pro ni mohou být jakkoli přínosné. Menší pozornost je z tohoto důvodu také věnována replikám hostů.

Zhotovení transkriptů umožňuje přejít k analýze, ve které je nejprve pozornost věnována replikám. Analýza detailněji zkoumá poměr replik moderátorky a jejich hostů a zabývá se některými typy moderátorčiných replik. Druhá kategorie analýzy sleduje způsob dotazování moderátorky. V každém rozhovoru jsou tak kvantifikovány a roztrženy otázky podle jejich typů. Přehledné zaznamenání do tabulek pak ukazuje, jak často jednotlivých typů otázek využívá. Pro naplnění posledního dílčího cíle práce je měřen prostor pro promluvy moderátorky i hosta, zkoumána je také frekvence a délka překryvů replik, kdy host i moderátorka mluví souběžně. Tyto údaje jsou taktéž zaznamenány do tabulek a srovnány s ostatními rozhovory.

Všechny analyzované jevy jsou kromě tabulek dokládány také na konkrétních příkladech z transkriptů.

² Viz např. HAVLÍK, Martin. Poznámky k práci moderátorů televizních politických debat a rozhlasových interview. *Jazykovědné aktuality*. 2008, s. 28.

³ KADERKA, Petra, SVOBODOVÁ, Zdeňka. Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů. *Jazykovědné aktuality*, 2006, roč. 43, č. 3–4, s. 18–51. ISSN 1212-5326.

4. STRUKTURA PRÁCE

Práce je rozdělena do dvou částí, na teoretickou a analytickou. V první polovině teoretické části, resp. kapitole s názvem *Teoreticko-metodologický rámec* jsou vymezeny základní pojmy, které se dotýkají analyzovaných pořadů. Jsou v ní naznačeny vztahy mezi přirozeným, institucionálním a mediálním dialogem a vztah těchto dialogů k interview. Právě interview je následně v teoretické části věnována nejrozsáhlejší část, která tento žánr dává do souvislosti s analyzovanými pořady – *Interview Daniely Drtinové a DVTV*. Následně je vymezen pojem moderátor společně s jeho vlastnostmi a rolemi. Touto částí práce se také prolínají poznatky získané z komunikace s moderátorkou Danielou Drtinovou,⁴ které pomohly teoretickou část vytvořit tak, aby co nejlépe definovala a popisovala analyzované pořady. V druhé kapitole teoretické části *Základní pojmy analýzy* jsou definovány pojmy pro analýzu mediálního dialogu, jejichž vymezení je základním stavebním kamenem pro analytickou část.

V analytické části jsou analyzovány vybrané díly pořadů podle vybraných kritérií, je provedena analýza replik, moderátorčiných otázek a srovnání prostoru určeného pro jednotlivé mluvčí. K analýze jsou navíc připojeny přehledné tabulky a konkrétní ukázky z transkriptů. Na konci analytické části jsou výsledky provedené analýzy shrnuty a interpretovány.

⁴ Celý rozhovor s ní je přiložen v přílohách (viz příloha č. 2)

5. TEORETICKO-METODOLOGICKÝ RÁMEC

Kvůli širšímu kontextu potřebnému pro analytickou část jsou v této teoretické části pro základní vzhled do problematiky definovány pojmy moderátor a institucionální a mediální dialog. Největší pozornost je pak věnována interview – pojmu, jenž je mimo jiné obsažen v názvu jednoho z analyzovaných pořadů.

5.1. Od „běžného“ dialogu k dialogu mediálnímu

Dialog je jednou ze základních forem mezilidské komunikace. Lidé jej používají dennodenně, ať už jde o rozhovor s příbuzným, přáteli nebo zdvořilou komunikaci s neznámými lidmi. Většina těchto každodenních dialogů je však vedena spontánně, není nijak vědomě řízena či regulována. Oproti tomuto typu dialogů stojí ty, které jsou na své volnosti omezeny, často podléhají určitým pravidlům a postupům a jejich průběh je jedním z mluvčích řízen a usměrňován. Mezi tyto **řízené dialogy** patří například rozhovor lékaře s pacientem, učitele s žákem, ale i moderátora s hostem.⁵

Pro všechny výše zmíněné řízené dialogy platí, že do jejich průběhu, ať už přímo, nebo nepřímo, zasahuje instituce, v jejímž prostředí vznikají. Institucí je v tomto případě myšleno „*zařízení, podnik, úřad, organizace, která má širší působnost, řídí se ve své činnosti více nebo méně přesnými pravidly a může zasahovat do soukromého života člověka.*“⁶

Pod označením **institucionální dialog** se tak skrývají všechny řízené rozhovory, jež vedou zástupci různých institucí se svým komunikačním partnerem.⁷ Z jejich omezenosti v důsledku pravidel a zavedených postupů vyplývá i opakování určitých pragmatických, interakčních a jazykových rysů. Na druhou stranu je ale každý rozhovor ovlivňován specifickými podmínkami, aktuálním psychickým i fyzickým stavem mluvčích apod.⁸

Jednotlivé instituce se od sebe v mnoha ohledech liší, proto nelze příliš zobecňovat jejich rysy a z nich vyplývající charakteristiky institucionálního dialogu platné pro všechny instituce. Společné

⁵ MÜLLEROVÁ, Olga a Jana Hoffmannová. *Kapitoly o dialogu*. 1994, s. 54-55.

⁶ HOFFMANNOVÁ, Jana a Olga MÜLLEROVÁ. *Jak vedeme dialog s institucemi*. 2000, s. 7.

⁷ HOFFMANNOVÁ, Jana. Syntax institucionálního dialogu. *Naše řeč* [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7620>

⁸ MARKOVÁ Ivana, Olga MÜLLEROVÁ a Jana HOFFMANNOVÁ. Od teorie dialogu k institucionální komunikaci. *Slovo a slovesnost*. 1999, s. 198.

jsou pro ně ale předem rozdané role mluvčích, a to jak sociální, tak komunikační. Představitel instituce určuje délku rozhovoru, jeho členění na jednotlivé fáze a tematickou skladbu. Jeho komunikační partner naopak v tomhle ohledu přijímá pasivní roli. Jsou ovšem situace, kdy standardní průběh rozhovoru nabourá nestandardní chování jednoho z mluvčích.⁹

Pro většinu institucionálních dialogů je typická pravidelná výměna otázek a odpovědí, kdy se role tazatele ujímá zástupce instituce.¹⁰ Pokud je tímto zástupcem a tazatelem moderátor, jde o **dialog mediální**.

5.1.1. Rysy mediálního dialogu

Mediální dialog, který je typem dialogu institucionalizovaného, má ve svých základech dialog přirozený. V běžném dialogu přirozeně fungující střídání mluvčích (tzv. turn-taking) je v něm ale regulováno moderátorem (viz 5.3.1. *Úkoly a role moderátora*), představitelem instituce.¹¹

Tato regulace ze strany moderátora přispívá ke vzniku asymetričnosti, která je pro mediální dialog typická, a zároveň nutí jeho účastníky nejen bojovat o slovo, ale také o zachování tváře, kterou se moderátor snaží ohrozit. Není však výjimkou, že se host snaží vytvořit v rozhovoru vztah symetrický, což je způsobeno zejména orientací mediálního dialogu na posluchače či diváka.¹²

Macháčková v souvislosti s rozdělením rolí zdůrazňuje, že interviewovaný dialog je charakteristický svou asymetričností, která staví jednoho z komunikantů do nadřazené role. Ta je ale na rozdíl od jiných institucionálních dialogů (jako je rozhovor učitel – žák, nebo lékař – pacient) většinou na straně interviewovaného, kterého do této role stylizuje tazatel, moderátor.¹³

Výše zmíněná obrácenost k publiku, na které je televizní nebo rozhlasový rozhovor moderátora s hostem orientován, je dalším důležitým rysem mediálního dialogu. Dialog mezi přímými

⁹ MARKOVÁ Ivana, Olga MÜLLEROVÁ a Jana HOFFMANNOVÁ. Od teorie dialogu k institucionální komunikaci. *Slovo a slovesnost*. 1999, s. 199.

¹⁰ HOFFMANNOVÁ, Jana. Dialog a instituce. *Slovo a slovesnost* [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3587>

¹¹ ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Styl mediálních dialogů*. 2013, s. 9.

¹² Tamtéž, s. 10

¹³ MACHÁČKOVÁ, Eva. *Rozhovor s významnými osobnostmi* [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=6231>

účastníky dialogu se tímto podle Čmejrkové stává „*dialogem pro třetí osoby, které dialogu naslouchají*.“¹⁴

Tato práce se zabývá dialogy, kterých se účastní dva mluvčí, jedním je moderátor, druhým jeho host. Jsou ale pořady, ve kterých je mluvčích reprezentujících jednu stranu více než mluvčích zastupujících stranu druhou. Moderátorů tak může být na jednoho hosta více nebo naopak, případně mohou nastat situace, kdy je větší počet mluvčích na obou stranách v rovnováze. Počet mluvčích v institucionálním, resp. mediálním dialogu tak není pevně dán, tento faktor nicméně dále ovlivňuje průběh rozhovoru, roli moderátora apod.¹⁵

5.2. Interview jako žánr mediálního dialogu

Interview neboli rozhovor je základní žurnalistickou metodou, kterou novináři využívají při své práci. Vedle toho, že je ve většině případů východiskem pro tvorbu jakéhokoli žurnalistického žánru, je také sám o sobě jedním z nich. V této práci zastává ale ještě jednu pozici – je součástí názvu jednoho ze zkoumaných pořadů, *Interview Daniely Drtinové*, a proto je tato část práce zaměřena na jeho vymezení, vztah k mediálnímu dialogu a na vlastnosti z tohoto vztahu vyplývající.

Touto kapitolou se zároveň začínají prolínat názory a postřehy moderátorky Daniely Drtinové získané e-mailovou korespondencí. Její odpovědi umožnily nahlédnout do zákulisí vzniku obou pořadů a pomohly tak v následujících podkapitolách teoretickou část vytvořit tak, aby co nejlépe definovala a popsala analyzované pořady.

5.2.1. Základní vymezení interview

Interview je různými autory chápáno a charakterizováno různě. Jako na jeden z nejdůležitějších publicistických žánrů na něj pohlíží Hirschová, která jej chápe jako dialog se známou nebo významnou osobností, jenž má institucionální dimenzi, která je dána jeho zveřejněním v masových komunikačních prostředcích.¹⁶

¹⁴ ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Televizní interview a jiné duely. Mediální dialog jako žánr veřejného projevu* [online]. [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3855>

¹⁵ ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Styl mediálních dialogů*. 2013, s. 46.

¹⁶ HIRSCHOVÁ, Milada. *Pragmatika v češtině*. Praha. 2013, s. 294.

Čmejková jej definuje „jako komunikáty, v nichž se dvě a více osob snaží sladit (případně konfrontovat) své obrazy světa, prosadit svůj diskurz a zaznamenat maximální zisk při minimálním potlačení vlastních zájmů.“¹⁷ Zároveň ale uvádí, že v českém prostředí je spojeno se seriózností a většinou i s informativností.¹⁸

Dle Praktické encyklopedie žurnalistiky mají v mediálním rozhovoru, dialogu otázek a odpovědí, jeho účastníci, kterými je novinář na jedné straně a osoba veřejně známá nebo vynikající v nějakém oboru na straně druhé, pevně dané role tazatele a respondenta. Tazatelem je novinář, který nastoluje témata, usměrňuje hosta a ovlivňuje tak výslednou podobu interview.¹⁹

Dva typy interview uvádí Jílek, který rozlišuje mezi rozhovorem zpravodajským a publicistickým. Základním rozdílem je, že v publicistickém interview se používají všechny typy otázek a žurnalista otázkami navazuje na předcházející odpovědi respondenta. Dalším rysem je používání oznamovacích vět místo otázek, případně nedokončených výpovědí, na něž dotazovaný navazuje.²⁰

Jednotlivé přístupy k interview se tak liší v mnoha ohledech. Definice se rozcházejí například v počtu mluvčích, (ne)přítomnosti publika během vzniku rozhovoru, v tematickém zaměření rozhovoru nebo v typu média, které rozhovor zprostředkovává.

Pro potřeby této práce je na interview nahlíženo tak, jak jej prezentuje jeden z analyzovaných pořadů – *Interview Daniely Drtinové*. Interview je zde proto chápáno jako publicistický rozhovor, kterého se účastní dva mluvčí, moderátor v roli zástupce média, a host, kterým je veřejně známá osobnost, resp. politik. Obsah tohoto rozhovoru je zveřejněn a vysílán „tradiční“ nebo internetovou televizí.

Z tohoto pohledu jsou níže popsány i další charakteristiky interview, zejména interview televizního a politického. Zároveň je nutné dodat, že v následujících částech práce budou slova interview, rozhovor a mediální dialog využívána jako synonyma.

¹⁷ ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Televizní interview a jiné duely. Mediální dialog jako žánr veřejného projevu* [online]. [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3855>

¹⁸ ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Styl mediálních dialogů*. 2013, s. 46.

¹⁹ OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2002, s. 82.

²⁰ JÍLEK, Viktor. *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. 2009, s. 95-96.

5.2.2. Příprava a realizace interview

Realizaci mediálního dialogu předchází příprava na něj, která se u každého novináře liší, a to v závislosti na zkušenostech, znalostech, pečlivosti a aktuálních časových možnostech. Vliv má také způsob fungování média, konkrétněji například to, zda má moderátor pro tvorbu pořadu k dispozici tým, případně i řešeršistu, nebo si veškerou přípravu musí obstarat sám.

Podle Štorkána příprava, ale i samotná realizace interview klade na moderátora vysoké požadavky, a to jak na jeho osobní, charakterové a morální vlastnosti, tak na jeho kultivované vystupování a přístup k hostům, a především také „na jeho schopnosti nacházet a třídit fakta, která jsou v souladu s objektivní skutečností. A nejen tato fakta třídit, ale i analyzovat a osvětlovat.“²¹

Za výsledek přípravy se považují připravené otázky. Jejich míra a schopnost držet se jich už záleží na osobnosti novináře, jenž se jich buď pevně drží a klidně i opakovaně na ně vyžaduje odpovědi, nebo od nich v průběhu rozhovoru ustoupí, nechá se poddat svému komunikačními partnerovi a vzdá se svého podílu na řízení rozhovoru.²²

V případě Daniely Drtinové je podle jejích slov interview průměrně založeno ze 70 procent na přípravě a z 30 procent na improvizaci.

„Strukturu rozhovoru promýšlím detailně, vždy mám jasnou představu, kudy chci rozhovor vést, pokud respondent přijde naživo se zajímavější linkou, teprve v ten moment přecházím na improvizaci (viz rozhovor s Danielem Landou/DVTV²³). V týmu máme řešeršistu a editora dne, který v roli dramaturga dodá moderátorovi podrobné zadání k rozhovoru den předem. V synergii s řešerší, zadáním editora a mou invencí (moderátorskou) vzniká výsledný koncept otázek. Rešerše bývá 20 stránková, cílená na dané okruhy tématu, s daty, citacemi – často se pak používají do grafík. Při studiu rešerše téma „rozeberu na atomy“, pak je skládám přes svůj „znalostní a vědomostní filtr“ do otázek. Někdy se telefonuje specialistům na dané téma s cílem získat ještě hlubší a detailnější informace o tématu, studium podkladů – zákonných,

²¹ ŠTORKÁN, Karel. *Publicistické žánry*. 1980, s. 108.

²² HOFFMANNOVÁ, Jana. *Interview: mezi mluveným a psaným textem* [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7059>

²³ Landa: *Konvička je blbeček, po mně jdou radikální islamisté, v Česku jsem terč číslo jedna* [online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://video.aktualne.cz/dvtv/landa-konvicka-je-blbecek-po-mne-jdou-radikalni-islamiste-v/r~2dd79952978111e5897e002590604f2e/>

*datových, backgroundových, z otevřených zdrojů, je samozřejmostí. Příprava na jeden rozhovor (v rozsahu 20-25 minut) zabere 2-3 hodiny času podle obtížnosti agendy.*²⁴

Podle připravenosti můžeme interview rozdělit na tři typy. **Standardizovaný rozhovor**, který je typický hlavně pro zpravodajství a otázky i jejich pořadí jsou v něm přesně předem určeny. Dalším typem je **rozhovor relativně volný**, tedy interview s jasně stanoveným cílem, ale volným pořadím i obsahem otázek. Třetí formou je **rozhovor hloubkový**, u něhož se ze strany žurnalisty předpokládá důkladná příprava, iniciativnost a zkoumání nejširších souvislostí. Cílem tohoto rozhovoru je zjistit podstatu problému, odhalit motivaci činů a hledat spojitosti.²⁵

Po přípravě na interview následuje jeho realizace. Rozhovor otevírá moderátor, jenž v úvodu představí svého hosta. Pokud jím je známá osobnost, měl by moderátor diváky seznámit s novými informacemi, které se hosta dotýkají a jsou příčinou jeho pozvání k rozhovoru.²⁶

V případě televizního interview je kladen důraz na první otázku, tzv. incipit, která by měla okamžitě diváka zaujmout a přimět nepřepnout. V tomto případě i Daniela Drtinová přiznává, že jí občas byla první otázka editorem změněna za údernější.²⁷

Během dialogu novináře a jeho hosta nastává „komunikační situace, ve které se obvykle ani jeden z partnerů neocitá poprvé (obzvlášť v případě politického interview - pozn. autora); soubor jejich znalostí a zkušeností obsahuje příslušný „scénář“, pokyn, jak se chovat v komunikační roli interviewujícího, resp. interviewovaného.“²⁸

5.2.3. Výsledná podoba interview

Každý novinář má svůj vlastní a jedinečný styl, jenž jej charakterizuje. Projevuje se ve způsobu kladení otázek, jeho slovníku, četnosti výskytu některých výrazů i ve výstavbě celého rozhovoru.²⁹ Moderátor musí být vůdčím mluvčím dialogu, musí jej řídit a směřovat podle svého záměru a v případě nově zjištěných informací musí být schopen je vytřídit a dospět k novým otázkám.³⁰

²⁴ Získáno z e-mailové komunikace s Danielou Drtinovou, viz příloha č. 2

²⁵ JÍLEK, Viktor. *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. 2009, s. 96.

²⁶ ŠTORKÁN, Karel. *Publicistické žánry*. 1980, s. 146.

²⁷ Získáno z e-mailové komunikace s Danielou Drtinovou, viz příloha č. 2

²⁸ HOFFMANNOVÁ, Jana. *Interview: mezi mluveným a psaným textem* [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7059>

²⁹ ŠTORKÁN, Karel. *Publicistické žánry*. 1980, s. 105-106.

³⁰ Tamtéž, s. 136-137.

Tento styl je ale také ovlivňován institucí, kterou moderátor v rozhovoru zastupuje. Její vliv může vycházet například z etického kodexu média, typu a zájmů jeho vlastníka apod.

Konečný obraz proběhlého interview tak závisí na mnoha faktorech, které vyplývají z výše uvedených charakteristik, vzájemné součinnosti moderátora a hosta, všech verbálních i neverbálních aspektů, prostředí zvoleného pro rozhovor i charakter média.³¹ Podle Hoffmannové má na výslednou podobu vliv také vzájemný vztah komunikačních partnerů, poměr jejich komunikačních zkušeností a míra jejich vzájemného respektu.³²

5.2.4. Rysy televizního interview

Výše uvedená definice (viz 5.2.1. *Základní vymezení interview*) uvádí, že tato práce nahlíží na interview jako na rozhovor z televizního prostředí. V této podkapitole jsou proto vymezeny rysy televizního interview, které jsou zároveň platné pro analyzované pořady – *DVTV* a *Interview Daniely Drtinové*. Níže popsaná charakteristika získaná z odborných publikací je opět doplněna vlastními postřehy moderátorky těchto pořadů.

Podle Slovníku mediální komunikace je televize jedním z odvětví mediálního průmyslu věnujícím se „výrobě a distribuci televizního vysílání. V evropské demokratické tradici je možné odlišit televizi soukromou a televizi veřejné služby, popř. televizi státní. Soukromé televize bývají financovány z prodeje vysílacího času inzerentům a z doplňkových činností, televize veřejné služby z televizních poplatků a doplňkových činností.“³³ Na základě této charakteristiky lze Českou televizi označit jako televizi veřejné služby a internetovou *DVTV* jako televizi soukromou, která je zároveň příkladem online média.

Jako jednu z charakteristik audiovizuální komunikace Russ-Mohl uvádí schopnost oslovovat dva lidské smysly, a to sluch a zrak. Zároveň však připouští, že „obrazová informace působí silněji než zvuková. Právě proto, že pozornost diváka patří hlavně obrazům, musí televizní novinář

³¹ HAVLÍK, Martin. Otázky Václava Moravce. In *Člověk – jazyk – text*. JAKLOVÁ, Alena aj. 2008.

³² HOFFMANNOVÁ, Jana. *Interview: mezi mluveným a psaným textem* [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7059>

³³ REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. 2004, s. 260.

věnovat obzvláštní pozornost doprovodnému textu. Ten by měl co možná nejvíce podporovat obrazy.“³⁴

V této souvislosti Štorkán hovoří o obrazu jako o hlavním komponentu televizního interview. Ten podle něj k verbálnímu projevu přidává podobu reportéra a respondenta a nastiňuje divákům atmosféru i charaktery obou mluvčích. Na druhou stranu obraz ale pomáhá odhalovat falešná gesta, pózy a přehrávání. Přítomnost kamer může také účastníky dialogu znervózňovat a způsobovat jejich nepřírozené chování. V případě moderátora může obraz upozornit na jeho profesní nedostatky, jako je neudržování očního kontaktu s hostem, nadměrné čtení vlastních poznámek, nezúčastněnost nebo automatické přikyvování.³⁵

Na rozdíl od tištěných médií může televize vedle předtočených a sestříhaných rozhovorů využít i živé vysílání, tzv. live. Televize také vzhledem k propojenosti vizuální a zvukové složky většinou zachovává chronologii průběhu interview, která se v případě psaného rozhovoru může měnit.³⁶

Možnosti živého vysílání využíval i pořad *Interview Daniely Drtinové*. Ten byl, až na několik případů, které popsala Daniela Drtinová, tímto způsobem vysílán. „*Předtáčelo se jen ve výjimečných případech, u „vzácných“ hostů, či hostů ze zahraničí, kteří třeba časově nemohli v živém vysílacím čase.*“³⁷ Dodává ale, že ačkoli byly některé rozhovory předtočeny, nijak se neseštíhávaly.³⁸ I přes to ale v pořadu docházelo k narušení živé formy rozhovoru, jelikož součástí rozhovoru byly také krátké záznamy z různých jednání nebo z dřívějších dílů pořadu, které pomáhaly moderátorce zejména v místech, kde by její otázka musela mít podobu rozsáhlého komplexního dotazu (viz 6.2.1 *Typologie otázek*).

V případě druhého sledovaného pořadu *DVTV* jsou rozhovory sice předtáčeny, nicméně chronologie průběhu rozhovoru bývá až na výjimky zanechána. K narušení dříve natočenými úseky dochází málokdy a hostu jsou tyto záznamy přehrány na tabletu.

„DVTV garantuje neseštíhaný obsah, co se natočí, to jde „ven“. (...) Reportážní rozhovory Filipa Horkého se stříhají, což vyplývá už ze samotného formátu, kterému se Filip v DVTV

³⁴ RUSS-MOHL, Stephan. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. 2005, s. 142.

³⁵ ŠTORKÁN, Karel. *Publicistické žánry*. 1980, s. 134-135.

³⁶ OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2002, s. 82.

³⁷ Získáno z e-mailové komunikace s Danielou Drtinovou, viz příloha č. 2

³⁸ Tamtéž

věnuje. V rozhovorech mých a Martinových se stříhá opravdu výjimečně. Běžně se vystříhává můj kašel, mám alergii na klimatizaci. Stříhali jsme taky například v rozhovoru s 90letým veteránem, kdy jsme toho se staříčkým pánem museli natočit hodinu a půl a pak to sestavit do kratšího formátu, věk respondenta, jinak skvělého, to zkrátka vyžadoval. To jsou naprosto výjimečné případy a vždy jen s ohledem na zachování důstojnosti hosta.“³⁹

Ačkoli se tato práce zabývá pouze rozhovory, kterých se účastní jeden moderátor a jeden host, je na tomto místě vhodné zmínit, že audiovizuální charakter televize mnohem více umožňuje přinášet skupinové rozhovory, které se v psané podobě příliš nevyskytují.⁴⁰ Tato forma interview se objevuje také v pořadu *DVTV*, kde jsou takové rozhovory většinou označeny jako „duel“. Pořad *Interview Daniely Drtinové* naopak přinášel pouze rozhovory mezi dvěma mluvčími.

5.2.4.1. Průběh televizního interview

Prostory, ve kterých rozhovory určené pro televizní vysílání probíhají, mohou být různé. Natáčí se jak v exteriérech, tak v interiérech. Jak „v terénu“, mimo televizní studio, tak v jeho prostoru. Pořad *Interview Daniely Drtinové* se vždy natáčel v prostoru televizního studia České televize. Host v něm ale nebyl vždy fyzicky přítomen. V některých případech, jakým byl například rozhovor s Jiřím Dienstbierem z 11. 2. 2014,⁴¹ kontakt moderátorky s hostem zprostředkovávalo telefonní spojení a obrazovka ve studiu. V případě pořadu *DVTV* se většinou natáčí v prostředí vydavatelského domu *Economia*, kterému videoobsah *DVTV* také prodává. Rozhovory tam vznikají na malém pódiu, na kterém jsou rozestavěny dva fotoaparáty, které obsluhují dva kameramani.⁴²

Zásady pro pořizování interview na mikrofon či kameru uvádí Bartošek. Moderátor by měl podle něj v úvodní fázi rozhovoru představit nejen sebe (pokud tak nebylo učiněno jinou formou), ale i hosta, kterého následně osloví a položí mu první otázku, jež by měla být delší a sloužit tak jako vzhled do tématu rozhovoru.⁴³ Takto popsaná úvodní fáze rozhovoru je zachována v obou pořadech

³⁹ Získáno z e-mailové komunikace s Danielou Drtinovou, viz příloha č. 2

⁴⁰ JÍLEK, Viktor. *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. 2009, s. 96.

⁴¹ Interview Daniely Drtinové. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10095426857-interview-ct24/214411058040211-interview-daniely-drtinove/>

⁴² ČÁSENSKÝ, Robert. Martin Veselovský: Nevyvažovat!. *Reportér* [online]. 2015 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://reportermagazin.cz/nevyvazovat/>

⁴³ BARTOŠEK, Jaroslav. *Základy žurnalistiky*. 2002, s. 70.

s tím rozdílem, že moderátorka je divákům představena prostřednictvím graficky vytvořeného rámečku ve spodní části obrazovky.

V průběhu televizního interview musí moderátor také pamatovat na to, že jeho pozornost je rozdělena mezi hosta a diváky, a proto své repliky či vstupy dělí na směřované k hostu a cílené publiku. Tuto orientaci moderátora na diváky lze zaznamenat nejen v úvodu a závěru rozhovoru, ale také v jeho průběhu. Jde například o neverbální projevy, pohledy, natočení těla nebo hlavy, detailní formulování otázek, které publiku zařadí otázku do kontextu, nebo vykání účastníků dialogu, kteří si mimo kamery tykají.⁴⁴

Na výsledné podobě televizního interview se ale podílí také další lidé, a to například kameramani, osvětlovači⁴⁵ nebo režisér, dramaturg či editor, kterého má moderátor tzv. na uchu a který jej může v průběhu (většinou živého) vysílání ovlivňovat například návrhy na další doplňující otázky nebo přerušeni hosta v případě, že se odchýlí od tématu. V závěru může být také na moderátora vyvíjen tlak, aby kvůli nedostatku času vynechal nějakou otázku nebo rozhovor rychle ukončil.

Tento tlak byl vyvíjen také v případě živě vysílaného pořadu *Interview Daniely Drtinové*, který měl pevně danou zhruba pětadvacetiminutovou stopáž.

„Podřídit se tomu jako moderátor nemusíte, to je na vaší odpovědnosti, v momentě, kdy už rozhovor běží a Vy ho vedete. Navíc, což souvisí s mojí odpovědí výše, v týmu Události, komentáře i Interview Daniely Drtinové, v tom nejužším týmu, byli lidé, ve které jsem měla 100% důvěru. A ty jsem taky měla "na uchu." To byl právě důvod, proč po mém sesazení z Události, komentáře jsem trvala na tom, že si vyberu dramaturga, kterému budu 100% věřit. A to se podařilo. S manipulativním nebo sluhovským editorem přímo nad sebou bych vůbec nemohla pracovat ani ho mít tzv. na uchu.“⁴⁶

V internetové televizi DTVV naopak moderátoři „na uchu“ nikoho nemají a stopáž pořadu, která není pevně dána, závisí mnohem více na samotném moderátorovi, resp. jeho posouzení, zda je rozhovor stále zajímavý a zda je možné jej zajímavý ještě nějakou dobu udržet.⁴⁷ Jak ale Martin

⁴⁴ ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Televizní interview a jiné duely. Mediální dialog jako žánr veřejného projevu* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3855>

⁴⁵ ŠTORKÁN, Karel. *Publicistické žánry*. 1980, s. 135.

⁴⁶ Získáno z e-mailové komunikace s Danielou Drtinovou, viz příloha č. 2

⁴⁷ Tamtéž

Veselovský v rozhovoru pro časopis Reportér uvedl editor i přesto do průběhu rozhovoru v pořadu DVTV zasahuje. „Za hostem, v mém zorném poli, sedí editor, který má notebook na stole a velkým fontem mi během rozhovoru píše poznámky. Například „Přitlač“, „Jiný směr“. Musí to být stručně, abych to zvládl na jedno mrknutí přečíst.“⁴⁸

5.2.5. Rysy politického interview

Politika je jedna z žurnalistických specializací a téměř každé médium má žurnalistu (v případě velkých médií celý tým) věnujícího se pouze tomuto oboru. Jeden ze sledovaných pořadů, *Interview Daniely Drtinové*, byl na politické rozhovory primárně orientován, většina rozhovorů tak proběhla právě s politiky, z čehož vyplynulo i následné zaměření práce a zkoumání tohoto typu mediálních dialogů také v pořadu DVTV, ve kterém je politickým tématům poskytován menší prostor. Ve větší míře, oproti *Interview Daniely Drtinové* se zde objevují nepolitická témata – kultura a společnost. Z tohoto důvodu jsou v této podkapitole uvedeny právě rysy politických interview, které mohou ovlivňovat, nebo ovlivňují průběh a řízení rozhovoru moderátorem.

V naprosté většině případů, kdy je k rozhovoru přizván politik, je tématem politika. Host se vyjadřuje k aktuální politické situaci, problémům a událostem. Novináře zajímají jeho názory, vztahy s ostatními politiky a názory na ně, a tato fakta se z něj snaží dostat v podobě jednoznačných odpovědí. Naopak politik se ve většině případů tuto příležitost, jakou je mediální pozornost, snaží využít k co nejlepší prezentaci sebe samého i své politické strany.⁴⁹ Snaží se tak co nejvíce mluvit na téma, jež je pro něj výhodné.⁵⁰

Jen výjimečně se stává, že je interview vedené s politikem kvůli nějaké životní události, která se u něj odehrála. Takové mediální pozornosti se například v DVTV dostalo Martinu Stropnickému po útoku zápalnými lahvemi na jeho dům.⁵¹ Nicméně ani v tomto rozhovoru nebyla zmíněná

⁴⁸ ČÁSENSKÝ, Robert. Martin Veselovský: Nevyvažovat!. *Reportér* [online]. 2015 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://reportermagazin.cz/nevyvazovat/>

⁴⁹ ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Televizní interview a jiné duely. Mediální dialog jako žánr veřejného projevu* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3855>

⁵⁰ ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Jazyk, média, politika*. 2003, s. 91.

⁵¹ *Stropnický: Útok na mě? Hyenismus, asi kvůli NATO* [online]. In: . [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://video.aktualne.cz/dvtv/stropnicky-utok-na-me-asi-kvuli-nato-neprijemny-hyenismus/r~f66ccb24137111e593f4002590604f2e/>

osobní událost jediným tématem interview, následně se moderátor Martin Veselovský zaměřil na čistě politická témata.

S výše uvedenými odlišnými záměry mluvčích v politických rozhovorech, kdy se moderátor snaží politika přimět k formulaci jednoznačné odpovědi a k zaujetí stanoviska k bodu často velmi spornému,⁵² souvisí i snaha politiků na otázky odpovídat často nevěcně, případně z pohledu moderátora neuspokojivě, snaží se vyhnout vyjádření vlastního názoru, kličují, mluví v širokých a neurčitých souvislostech, opakují stále totéž či se snaží odvést řeč na jiné téma.⁵³ Čmejková v této souvislosti uvádí, že „*politici poskytují přímé odpovědi méně ochotně než jiní diskutující*“⁵⁴

Politické interview je specifické také v užívání cizích slov a složitých výrazů ze strany politiků. Užívání těchto výrazů z nich může v očích diváka vytvořit obraz vzdělanějšího člověka a odborníka na danou problematiku. Na druhé straně tím znesnadňují pochopení své promluvy.

V tomto ohledu se musí moderátor soustředit na to, aby se těmito manévry nenechal odvést od tématu. Proto se v politických rozhovorech z jeho strany častěji, v porovnání s jinými rozhovory, vyskytuje přerušování, uzavřené, zjišťovací a vylučovací otázky (viz *Typologie otázek*), které se často opakují a pomáhají tak moderátorovi získat odpověď i přesto, že se jí politik snaží vyhnout.⁵⁵ Všechny výše zmíněné charakteristiky tak předpokládají výborné komunikační dovednosti moderátora, který se musí snažit hosta usměrňovat, trvat na odpovědích a přimět je reformulovat nejasné myšlenky, případně se o reformulaci pokusit sám.

5.3. Moderátor

Jedním z účastníků mediálního dialogu, který je zároveň klíčovou osobou v televizním interview, je moderátor. Ten jednak rozhovor řídí a rozhoduje o jeho směřování, ale také zastupuje dané médium a částečně i veřejnost. Vzhledem k tomu, že je zároveň mluvčím, na kterého se analytická část práce blíže zaměřuje, je vhodné nejprve tuto žurnalistickou profesi vymezit a popsat její funkci a roli během mediálního dialogu.

⁵² ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Jazyk, média, politika*. 2003, s. 91.

⁵³ MÜLLEROVÁ, O. *Styl mediálních dialogů*. 2013, s. 100.

⁵⁴ ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Jazyk, média, politika*. 2003, s. 91.

⁵⁵ HAVLÍK, M. *Styl mediálních dialogů*. 2013, s. 213.

Maršík se Šmídem v Praktické encyklopedii uvádějí, že moderátor je tvůrčí rozhlasový nebo televizní pracovník, který diváky provádí pořadem, uvádí jej a také řídí. Moderátor podle nich ztělesňuje kombinaci reportéra, hlasatele, redaktora, komentátora a někdy i režiséra či dramaturga v jedné osobě. Ačkoli tento zástupce instituce pracuje s předem připravenými texty, vzhledem k tomu, že jsou ve velké části případů moderátoři uplatňováni při živém vysílání, je třeba, aby byli schopni rychlé improvizace a měli dostatečné všeobecné znalosti, ale i znalosti v oboru, jenž je předmětem rozhovoru.⁵⁶ Russ-Mohl ještě k těmto vlastnostem přidává autoritu, která je podle něj jedním ze základních znaků moderátorů.⁵⁷

Slovy samotné moderátorky Daniely Drtinové je moderátor, vedle respondenta, klíčovou postavou rozhovoru, která má na výběr, jak se svou rolí naloží. „*Můžete sloužit nebo být sluhou, a to není totéž. Vybrala jsem si službu (divákům), ne slouhovství (politikům), a to pak něco stojí. Jistý druh odvahy ale podle mě k novinářské profesi neodmyslitelně patří.*“⁵⁸

5.3.1. Úkoly a role moderátora

Russ-Mohl uvádí, že v televizi hraje osobnost a vzhled moderátora mnohem větší roli než v jiném médiu, pro publikum se moderátor stává identifikátorem programu, program ukotvuje. Odtud se pro moderátory vžil výraz „kotvy“ (v angličtině „anchors“). Dále by moderátoři měli dávat věcem řád a smysl a ztělesňovat „zdravý rozum“.⁵⁹

Jílek v souvislosti s debatou uvádí, že moderátor:

- předkládá dílčí témata a v průběhu je specifikuje;
- uděluje, odnímá slovo a poskytuje dostatečný prostor k vyjádření mluvčího;
- dbá na zachování koherence jednotlivých sdělení v rámci hypertématu a dílčích témat, neumožňuje proto odchýlení se od tématu, koriguje nekonkrétní, nepřesné promluvy;
- může shrnout obsah předchozího sdělení, nereprezentuje však osobní názor;
- nesmí projevit sympatie a antipatie k účastníkům debaty;

⁵⁶ MARŠÍK a ŠMÍD. Moderátor. In: OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2002, s. 107.

⁵⁷ RUSS-MOHL, Stephan. *Žurnalistika*. 2005, s. 143.

⁵⁸ Získáno z e-mailové komunikace s Danielou Drtinovou, viz příloha č. 2

⁵⁹ RUSS-MOHL, Stephan. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. 2005, s. 143.

- je informačně vybavený, důkladně připravený.⁶⁰

Podle Bartoška by moderátor měl být také loajální ke stanici (k zaměstnavateli).⁶¹ Moderátorka Daniela Drtinová tuto potřebu sice bere v potaz, není však pro ni prioritou. „Loajální jsem vždy byla především k profesi, k ČT, a až v druhé řadě k jejímu vedení.“⁶²

Další vlastností moderátora by podle něj měla být profesní zdatnost, a to co se týče vzhledu, charakteru, chování a image, a v neposlední řadě kultivované vyjadřování,⁶³ což podle Krause zahrnuje „správnou výslovnost, nepřiliš mnohomluvný styl a hlavně text bez fráží, který odpovídá celkové dikci vystoupení pohybujícího se na hranici mezi zaměřením publicistickým a běžně mluveným.“⁶⁴

Jednotlivé úkoly moderátorů mohou definovat či nějakým způsobem omezovat také etické kodexy médií, pravidla fungování jednotlivých institucí apod. V případě pořadu *Interview Daniely Drtinové* se moderátorka musela řídit Kodexem České televize, který stanovuje zásady naplňování veřejné služby a definuje pozici moderátora ve veřejnoprávní televizi a jeho úkoly následovně:

*„Moderátoři diskusních pořadů České televize jsou povinni zachovávat nestrannost. Divák by neměl z jejich vystupování v pořadu poznat, jaký k diskutovanému problému nebo diskutujícím zaujímají postoj. Moderátoři vždy iniciují otevřenou výměnu názorů mezi pozvanými diskutujícími, současně však dbají na dodržování pravidel čestně vedené diskuse.“*⁶⁵

Martin Veselovský, který stejně jako Daniela Drtinová dříve ve veřejnoprávních médiích působil, na toto téma uvedl, že z kodexy veřejnoprávních médií mimo jiné zaměstnancům stanovují, aby veřejně neprezentovali své názory. K tomu pak dodává, že mu odchod z České televize dal větší svobodu, ve které ho již vlastní projekt *DVTV* neomezuje.⁶⁶

⁶⁰ JÍLEK, Viktor. *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty*. 2005, s. 125

⁶¹ BARTOŠEK, Jaroslav. *Základy žurnalistiky*. 2002, s. 28.

⁶² Získáno z e-mailové komunikace s Danielou Drtinovou, viz příloha č. 2

⁶³ BARTOŠEK, Jaroslav. *Základy žurnalistiky*. 2002, s. 28.

⁶⁴ KRAUS, Jiří. Moderátor. *Naše řeč* [online]. [cit. 2016-04-3]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6351>

⁶⁵ *Kodex České televize: zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání*. 2003, s. 17.

⁶⁶ ČÁSENSKÝ, Robert. Martin Veselovský: Nevyvažovat!. *Reportér* [online]. 2015 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://reportermagazin.cz/nevyvazovat/>

6. ZÁKLADNÍ POJMY ANALÝZY

Jak již bylo na začátku zmíněno, pro analýzu v této práci je využita konverzační analýza a formální analýza otázek. Proto jsou v následující kapitole definovány základní pojmy, se kterými tyto metody pracují a se kterými tak bude pracovat i tato práce, jako jsou repliky, sekvence, transkript, přesahy, otázky, dotazy a další.

6.1. Konverzační analýza

Konverzační analýzu Nekvapil obrazně označuje jako „fonologii komunikace“. Podle něj se zabývá „*tím, jaké metody užívají mluvčí při produkci a interpretaci různých aspektů běžných rozhovorů.*“⁶⁷

Jde o analytický přístup, jenž se vyvinul v druhé polovině 20. století z etnometodologie⁶⁸, a mezi jehož praotce patří například Erving Goffman, William Labov, Dell Hymes nebo John Joseph Gumperz.⁶⁹ O její rozvoj se v začátcích postaral především sociolog Harvey Sacks, jenž zkoumal užívání jazyka v běžném životě lidí. Po Sacksově smrti jeho přednášky publikovali jeho spolupracovníci Emanuel Schegloff a Gail Jefferson, čímž se zasloužili o rozšíření a popularizaci metody.⁷⁰ V počátcích se tato metoda zaměřovala primárně na běžnou komunikaci, zhruba od 70. let se ale postupně do jejího zájmu začala dostávat institucionalizovaná komunikace.⁷¹

Müllerová s Hoffmannovou jako její cíl uvádějí interpretaci zaznamenané sociální skutečnosti interakční techniky účastníků a zákonitosti organizace rozhovorů. Mezi její důležité prvky patří objektivita, detailnost, kvalitní technické vybavení a volba vhodného transkripčního systému.⁷²

Jde tak o přístup, jenž je založen na rozsáhlém empirickém studiu reálných rozhovorů, které rozebírá a popisuje. Základem pro tuto práci jsou transkripty, detailní přepisy záznamů, jež mají poskytnout kompletní obraz o zvukových rysech výpovědi.⁷³ Díky těmto záznamům metoda

⁶⁷ NEKVAPIL, Jiří. Etnometodologická konverzační analýza v systému encyklopedických hesel. *Češtinář*. 1999/2000, 80-87.

⁶⁸ Proto je pro ni někdy používán název etnometodologická konverzační analýza

⁶⁹ HOFFMANNOVÁ, Jana. Dialog a instituce. *Slovo a slovesnost* [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3587>

⁷⁰ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 2014, s. 461.

⁷¹ HIRSCHOVÁ, Milada. *Pragmatika v češtině*. 2013, s. 274.

⁷² HOFFMANNOVÁ, Jana a Olga MÜLLEROVÁ. *Kapitoly o dialogu*. 1994, str. 9

⁷³ HIRSCHOVÁ, Milada. *Pragmatika v češtině*. 2013, s. 275-278.

umožňuje odhalovat vzorce, které se v rozhovoru opakují, a interpretovat je.⁷⁴ Konverzační analýza však nedovoluje stanovování obecných závěrů a obecně platných pravidel. Její metoda umožňuje jen empirický popis platný pro zkoumaný vzorek analýzy.⁷⁵

6.1.1. Základní pojmy konverzační analýzy

Základním pojmem konverzační analýzy je **replika** (turns), která je označována jako významově souvislý úsek textu jednoho z účastníků rozhovoru, v jehož průběhu nebyl mluvčí přerušen ani vystřídán jiným mluvčím. Replika může být různého rozsahu, bývá tvořena jednou nebo více **výpověďmi**⁷⁶ a sled replik mluvčích následně tvoří dialog.⁷⁷

Repliky na sebe navazují a seskupují se do vyšších jednotek dialogického textu – **sekvencí**. Ty bývají většinou tvořeny 2-3 replikami (podle toho se označují jako dvojčlenné nebo trojčlenné), které jsou nějak propojeny, mluvčí na sebe jimi reagují.⁷⁸ Jako minimální sekvence se v konverzační analýze označují „*dvojice replik, z nichž jedna má funkci iniciační, druhá reaktivní (např. otázka – odpověď)*“.⁷⁹ Pod pojmem **párové sekvence** (adjacency pairs) jsou označovány dvojice replik, které jsou spolu těsně spojeny, funkčně i strukturně (například doplňující otázka – odpověď reagující na tázací slovo),⁸⁰ avšak nemusí na sebe těsně navazovat.⁸¹

Čmejrková označuje sekvenci otázky a odpovědi za pevný celek a základní stavební jednotku s jasnou strukturou. Tyto dvě repliky mají podle ní vztah podnětu a reakce a vyjádřením první z nich je vyžadována strukturně i funkčně také replika druhá. Proto i jakékoli vychýlení od očekávané reakce vystupuje zřetelně do popředí a je považováno za vyhýbání se odpovědi. Jak ale Čmejrková dodává, ne všechny reakce splňují kritéria odpovědi.⁸²

⁷⁴ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 2014, s. 462.

⁷⁵ HIRSCHOVÁ, Milada. *Pragmatika v češtině*. 2013, s. 278.

⁷⁶ MÜLLEROVÁ, Olga a Jana HOFFMANNOVÁ. *Kapitoly o dialogu*. 1994, s. 21.

⁷⁷ HIRSCHOVÁ, Milada. *Pragmatika v češtině*. 2013, s. 285.

⁷⁸ MÜLLEROVÁ, Olga a Jana HOFFMANNOVÁ. *Kapitoly o dialogu*. 1994, s. 23.

⁷⁹ HIRSCHOVÁ, Milada. *Pragmatika v češtině*. 2013, s. 285.

⁸⁰ MÜLLEROVÁ, Olga a Jana HOFFMANNOVÁ. *Kapitoly o dialogu*. 1994, s. 23.

⁸¹ Tamtéž

⁸² ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Jazyk, média, politika*. 2003, s. 91.

V rozhovorech se ale často také vyskytují promluvy, kterými jeden z mluvčích provádí opravu již pronesené repliky. Tuto opravu může přitom mluvčí iniciovat sám od sebe nebo na základě reakce svého komunikačního partnera. A stejně tak ji může provádět jak autor opravované repliky, tak mluvčí, kterému byla určena. Tzv. **opravnými sekvencemi** (repair sequences) účastníci dialogu odstraňují přerušování, přeslechnutí, faktické chyby apod. a snaží se tak předejít nedorozumění.⁸³

6.1.2. Mechanismus střídání mluvčích (turn-taking)

Dialogy mezi dvěma komunikačními partnery jsou založeny na střídání jejich replik, ke kterému většinou dochází pravidelně. K tomu, aby v jednom momentu mluvil jen jeden z nich, slouží systém pravidel, jenž definuje místa relevantní pro vystřídaní mluvčích. Relevantní tak podle těchto pravidel jsou momenty, kdy se dosavadní mluvčí odmlčí a poskytne tím prostor pro zahájení repliky druhému mluvčímu (například položením otázky), nebo pokud se druhý mluvčí slova neujme, zahájí znovu svou repliku původní mluvčí.⁸⁴ „*V okamžiku, kdy mluvčí ukončí intonační celek, který je navíc ukončen intonačně (...), objevuje se pro dalšího účastníka dialogu možnost vstoupit se svou vlastní replikou.*“⁸⁵ Tímto v dialogu vzniká tzv. **šev**.

Účastníci rozhovoru ale nečekají vždy na vhodnou chvíli, kdy zahájí svou repliku. Na repliky svého komunikačního partnera navazují i v nerelevantních momentech a v dialogu tak vznikají různě dlouhé **překryvy** replik. Pokud je jeden z mluvčích přerušen, ale i přes to svou repliku dokončí, vzniká v dialogu **přesah** (overleap),⁸⁶ který je v souladu s mechanismem střídání mluvčích, protože k němu dochází zejména ve chvílích, kdy „přerušovatel“ vnímá, že dojde k potenciálnímu předělu a zahájí tak svou repliku s předstihem.⁸⁷ Pokud ale nastane situace, kdy mluvčí kvůli „skočení do řeči“ svou repliku nedokončí, jde o **přerušování** (interruption),⁸⁸ ke kterému dochází v místech, kdy se neblíží místo potencionálního předělu, a které je považováno za porušení komunikačních i etických norem.⁸⁹

⁸³ NEKVAPIL, Jiří. Etnometodologická konverzační analýza v systému encyklopedických hesel. *Češtinář*. 1999/2000, 80-87.

⁸⁴ HOFFMANNOVÁ, Jana a Olga MÜLLEROVÁ. Vývoj a současné akcenty analýzy dialogu. *Slovo a slovesnost* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3458>

⁸⁵ HIRSCHOVÁ, Milada. *Pragmatika v češtině*. 2013, s. 285.

⁸⁶ Tamtéž

⁸⁷ MÜLLEROVÁ, Olga a Jana HOFFMANNOVÁ. *Kapitoly o dialogu*. 1994, s. 28-29.

⁸⁸ HIRSCHOVÁ, Milada. *Pragmatika v češtině*. 2013, s. 285.

⁸⁹ MÜLLEROVÁ, Olga a Jana HOFFMANNOVÁ. *Kapitoly o dialogu*. 1994, s. 29.

Takových přesahů a přerušení se v rozhovorech s politiky moderátoři dopouštějí často. To je dáno zejména povahou politických interview (viz 5.2.5. *Rysy politického interview*), ve kterých politici mnohdy mluví nadměrně dlouho a od věci. Proto není ani vždy snadné určit, zda a v jaké míře je za jejich přerušením neslušnost, nebo jde pouze o snahu dobře řídit dialog.

6.1.3. Transkript v konverzační analýze

Konverzační analýza je založena na analýze skutečných rozhovorů a jejich transkriptů, které jsou podle Nekvapila kompromisem mezi standardním pravopisem a fonetickou transkripcí. Audiovizuální záznam se tak převádí do grafické podoby vhodné pro následné zkoumání.⁹⁰

Důkladně jsou v nich zaznamenány kromě samotného přepisu replik i pauzy, neverbální prvky jako jsou gesta, mimika, smích, ale i zvukově neobvyklé jevy, citoslovce, deformovaná výslovnost hlásek, emfatické prodlužování samohlásek, intonace, mluvní tempo, hlasitost, umístování důrazu apod. Důležité jsou taktéž další prvky poukazující na vztah komunikantů, jako je vzájemné reagování, skákání do řeči, přerušování, překryvy promluv, rozsah podílu jednotlivých komunikantů na rozhovoru aj.⁹¹

Přepisovatel by však měl vždy pamatovat na to, aby zaznamenával jen to, co je pro jeho analýzu důležité, v opačném případě může dojít k tomu, že výsledný transkript bude neekonomický a nepřehledný.⁹²

Posuzování a následné zaznamenávání výše popsaných jevů přehledně popisuje text Kaderky a Svobodové *Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů*. Ten slouží jako návod pro přepisovatele korpusu DIALOG⁹³ a nabízí mimo jiné přehled transkripčních značek, jež jsou použity také pro potřeby této práce a uvedeny v následující tabulce.

⁹⁰ NEKVAPIL, Jiří. Etnometodologická konverzační analýza v systému encyklopedických hesel. *Češtinář*.1999/2000, 80-87.

⁹¹ HIRSCHOVÁ, Milada. *Pragmatika v češtině*. 2013, s. 275-278.

⁹² KADERKA, Petr a Zdeňka SVOBODOVÁ. Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů. *Jazykovědné aktuality*, 2006, s. 20.

⁹³ *Korpus DIALOG* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://ujc.dialogy.cz/>

DD	označení mluvčího
To je [ale] [není]to	současně pronesená slova nebo pasáže
=	okamžité navázání na repliku komunikačního partnera
<u>více</u>	zdůraznění slabiky slova
ne:bo	protažení hlásky
e ehm mhm ehe	hezitační a responzivní zvuky
.	klesnutí hlasu
,	slabé stoupnutí hlasu
?	výrazné stoupnutí hlasu
(.)	krátká pauza
(..)	delší pauza
(...)	dlouhá pauza
předpo-	nedokončené slovo
<myslíte>	slovo nebo pasáž pronesená se smíchem
(todlenfto)	špatně srozumitelný výraz nebo pasáž
()	zcela nesrozumitelný výraz nebo pasáž
((smích))	záznam přepisovatele, stručný popis jevu, pro který není značka

Tabulka č. 1: Přehled značek použitých v transkriptech

K tabulce je ještě nutno dodat, že neobsahuje všechny transkripční značky, ale pouze ty, které byly použity pro tvorbu transkriptů pro účely této práce.

6.2. Formální analýza otázek

Druhou metodou, z níž tato práce vychází, je vedle konverzační analýzy (viz 6.1. *Konverzační analýza*) formální analýza otázek. Tento kvantitativní metodologický postup navržený Stevenem

Claymanem a Johnem Heritagem,⁹⁴ kteří dlouhodobě se svými spolupracovníky analyzují práci amerických novinářů, umožňuje zkoumat způsob dotazování (nejen) moderátorů. Výsledky těchto analýz následně umožňují podat obraz o způsobech řízení rozhovoru jednotlivými novináři.

Právě z této metody vychází ve svých pracích také Havlík, který tak například sledoval způsob řízení rozhovoru Václavem Moravcem.⁹⁵ Havlík pro tyto analýzy vytvořil také vlastní typologii otázek (viz 6.2.2. *Typologie otázek*), které dále využívá i tato bakalářská práce.

6.2.1. Otázka vs. dotaz

Na **otázky** lze nahlížet ze dvou úhlů pohledu. Mohou být definovány syntakticky (výpovědi mající podobu otázky) nebo pragmaticky (žádost o poskytnutí informace).⁹⁶ Druhým zmíněným způsobem nahlíží na otázku i tato práce. Otázky moderátorů nemají vždy formu tázací věty. V některých případech je žádost o informaci vyjádřena nepřímo, implicitně. Moderátor má však v rozhovoru úlohu tazatele, a proto se i očekává, že vše, co říká, je otázkou.⁹⁷ Otázka je proto v analýze definována pragmaticky, jako jakákoli moderátorčina replika, kterou se moderátorka snaží získat informaci a vyzývá jí hosta k odpovědi.

Havlík ve svých analýzách používá také výraz **dotaz**. Ačkoli většinou jsou tato slova používána jako synonyma, Havlík mezi nimi rozdíl vnímá. Vysvětluje jej tak, že dotaz může být tvořen několika otázkami. Proto v jeho analýzách ani počet dotazů neodpovídá počtu otázek.⁹⁸

Vedle otázek existují další typy promluv, které moderátoři používají. Patří mezi ně udílení slova, výzvy, konstatování, shrnutí, provokativní reakce apod.

6.2.2. Typologie otázek

Jak již bylo výše zmíněno, tato práce využívá typologii otázek navrženou Martinem Havlíkem, jež dělí otázky a dotazy do jedenácti kategorií, které jsou v této podkapitole blíže definovány.

⁹⁴ Viz. CLAYMAN, Steven a John HERITAGE. Questioning Presidents: Journalistic Deference and Adversarialness in the Press Conferences of U.S. Presidents Eisenhower and Regan. *Journal of Communication*. 2002, s. 754-755.

⁹⁵ Viz. HAVLÍK, Martin. *Člověk – jazyk – text*. 2008.

⁹⁶ ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Jazyk, média, politika*. 2003, s. 92-93.

⁹⁷ MÜLLEROVÁ, O. *Styl mediálních dialogů*. 2013, s. 98.

⁹⁸ HAVLÍK, Martin. Poznámky k práci moderátorů televizních politických debat a rozhlasových interview. *Jazykovědné aktuality*. 2008, s. 22.

Jedním z druhů dotazů, na které můžeme otázky moderátorů rozdělit, jsou **jednoduché otázky a komplexní dotazy**. První typ zahrnuje otázky, které jsou obvykle složeny pouze z jedné věty, a jejich součástí není žádný kontextualizující úvod nebo následné vysvětlení, jak tomu bývá právě u dotazů komplexních.⁹⁹ Ty moderátorovi umožňují podat otázku srozumitelněji a v některých případech s jejich užitím může tazatel přejít k novému tématu. Mezi komplexní dotazy řadí Calyman s Heritage také repliky, které obsahují více otázek, tzv. složené dotazy.¹⁰⁰

Pokud moderátor položí otázku, která nemá interogativní (tázací) formu, označuje se za **dotaz výzvolý**.¹⁰¹ Otázku z něj dělají pouze rozdělené role mluvčích.¹⁰²

Následné dotazy moderátor pokládá v případě, že mu odpověď hosta na předchozí otázku nestačí a chce od něj získat více detailů či souvislostí.¹⁰³ Z nesouhlasných dotazů Havlík ještě odděluje **následné nesouhlasné dotazy**, což jsou negativně formulované následné dotazy.

Vedle sebe lze postavit také otevřené otázky a uzavřené otázky, jejichž kontrast je podle Havlíka dán omezením možné odpovědi.¹⁰⁴ **Otevřené dotazy** dávají dotazovanému možnost či jej nutí k rozsáhlejší odpovědi, podání obširnějšího výkladu.¹⁰⁵ Jejich typem jsou pak **otázky doplňovací**, jež pomocí tázacích slov kdo, co, kdy, jak, který apod. vyznačují možné skutečné odpovědi,¹⁰⁶ vytvářejí prázdná místa, na která má respondent něco dosadit. Ne vždy je ale na ně jasná předpokládaná podoba odpovědi.¹⁰⁷

Oproti tomu **uzavřenými dotazy** se moderátor snaží hosta přimět k jednoznačné odpovědi,¹⁰⁸ a zároveň jej zatlačit do kouta a mít tak rozhovor pod kontrolou.¹⁰⁹ Mezi uzavřené otázky patří **zjišťovací otázky**, které omezují respondentovu odpověď na ano či ne.¹¹⁰ Jak ale uvádí

⁹⁹ HAVLÍK, Martin. *Člověk – jazyk – text*. 2008, s. 198.

¹⁰⁰ CLAYMAN, Steven a John HERITAGE. Questioning Presidents: Journalistic Deference and Adversarialness in the Press Conferences of U.S. Presidents Eisenhower and Regan. *Journal of Communication*. 2002, s. 754-755.

¹⁰¹ HAVLÍK, Martin. *Člověk – jazyk – text*. 2008, s. 198.

¹⁰² HAVLÍK, Martin. Poznámky k práci moderátorů televizních politických debat a rozhlasových interview. *Jazykovědné aktuality*. 2008, s. 25.

¹⁰³ CLAYMAN, Steven a John HERITAGE. Questioning Presidents: Journalistic Deference and Adversarialness in the Press Conferences of U.S. Presidents Eisenhower and Regan. *Journal of Communication*. 2002, s. 758.

¹⁰⁴ HAVLÍK, Martin. *Člověk – jazyk – text*. 2008, s. 198.

¹⁰⁵ MÜLLEROVÁ, O. *Styl mediálních dialogů*. 2013, s. 97.

¹⁰⁶ SZYMANEK, Krzysztof. *Umění argumentace: terminologický slovník*. 2003, s. 226.

¹⁰⁷ ČMEJRKOVÁ, Světa. *Jazyk, média, politika*. 2003, s. 92.

¹⁰⁸ MÜLLEROVÁ, O. *Styl mediálních dialogů*. 2013, s. 97.

¹⁰⁹ HAVLÍK, M. *Styl mediálních dialogů*. 2013, s. 213.

¹¹⁰ MÜLLEROVÁ, O. *Styl mediálních dialogů*. 2013, s. 97.

Čmejková, ne vždy se skutečně takto stručná odpověď očekává, často se předpokládá, že host odpověď více rozvede.¹¹¹ Mezi nimi lze vymezit negativní zjišťovací otázky, jež jsou negativně formulované zjišťovací otázky. Moderátor jimi může vyjádřit svůj názor, aniž by se vychýlil ze svého neutralistického postavení.¹¹² Variantou zjišťovacích otázek jsou **otázky vylučovací**, které nabízejí dotazovanému dvě možnosti odpovědi, ze kterých si má jednu vybrat.¹¹³

Posledním typem otázek, kterými se Havlík zabývá, jsou **návodné otázky**, které preferují určitou odpověď.¹¹⁴ Tento druh dotazů se ale v průběhu analýzy ukázal jako komplikovaný, resp. určování, zda dotaz je nebo není návodným. Z tohoto důvodu se jimi v této práci analýza dotazování moderátorky nezabývá.

¹¹¹ ČMEJRKOVÁ, Světa. *Jazyk, média, politika*. 2003, s. 92.

¹¹² HAVLÍK, Martin. Poznámky k práci moderátorů televizních politických debat a rozhlasových interview. *Jazykovědné aktuality*. 2008, s. 25.

¹¹³ ČMEJRKOVÁ, Světa. *Jazyk, média, politika*. 2003, s. 93.

¹¹⁴ HAVLÍK, Martin. *Člověk – jazyk – text*. 2008, s. 198.

7. ANALYZOVANÝ VZOREK

Pro analýzu mediálního dialogu vedeného Danielou Drtinovou bylo vybráno celkem šest politických rozhovorů – tři rozhovory z pořadu *Interview Daniely Drtinové* a tři rozhovory z internetového videokanálu *DVTV*. Tento počet byl stanoven především kvůli časovým a prostorovým možnostem práce. Vzhledem k tomu, že nejde o podrobnou analýzu, je zvolený počet rozhovorů dostačující pro naplnění cílů práce.

7.1. Způsob výběru vzorku

Vzorek z pořadu *Interview Daniely Drtinové* byl vybírán z období od 2. září 2013 do 27. března 2014, tedy z doby, kdy byl pořad vysílán. Rozhovory z *DVTV* byly vybírány ze všech, které proběhly od vzniku internetového videokanálu do 29. února 2016.¹¹⁵

Vzorek byl zvolen tak, aby byly analyzovány rozhovory s politiky, kteří se objevili jak v *Interview Daniely Drtinové*, tak v rozhovorech Daniely Drtinové v *DVTV*. Tento výběr byl zvolen kvůli eliminaci osobních sympatií či antipatií, které by se mohly projevit a ovlivnit jak moderátorku, tak tuto analýzu, jež zkoumá rozdíly v řízení rozhovoru ve dvou různých médiích.

Nahlédnutím do archivu České televize bylo zjištěno, že za období existence pořadu *Interview Daniely Drtinové* se stihlo odvysílat celkem 116 dílů pořadu, ve kterých se vystřídalo 84 hostů.¹¹⁶ Mezi těmito hosty bylo 32 těch, kteří vedli s moderátorkou samostatný¹¹⁷ rozhovor také v *DVTV*. Z vybraného počtu 32 hostů bylo 19 politiků. Rozhovory s nimi následně prošly dalším výběrem.

Dalším kritériem byla přibližně stejná stopáž rozhovorů. Vzhledem k tomu, že *Interview Daniely Drtinové* mělo pevně danou délku rozhovoru, která se pohybovala mezi 24 až 25 minutami, byly na videokanálu *DVTV* vyhledány rozhovory s přibližně stejnou délkou, tedy stopáží 20 až 29 minut.

Při výběru vzorku byl dále brán v potaz časový rozestup jednotlivých interview a odlišná stranická příslušnost vybraných politiků. Vyřazeny byly speciály *Interview Daniely Drtinové* s názvem *Volby 2013* a ty díly, v nichž host nebyl fyzicky přítomen ve studiu. Vyřazením těchto dílů bylo

¹¹⁵ Konečný termín (29. únor 2013) byl zvolen s ohledem na termín odevzdání bakalářské práce.

¹¹⁶ Někteří se v pořadu objevili i čtyřikrát.

¹¹⁷ Vyloučeny byly také duely a debaty s více hosty

eliminováno netradiční chování moderátorky způsobené drobnou změnou formátu pořadu, fyzickou nepřítomností hosta nebo zprostředkováním rozhovoru mezi moderátorkou a hostem skrz médium.

Po zohlednění všech výše popsaných kritérií byly k analýze vybrány tyto rozhovory:

- *Interview Daniely Drtinové*, 4. 11. 2013, host: Miroslav Kalousek (TOP 09), 1. místopředseda strany (stopáž: 24:37)¹¹⁸
- *Interview Daniely Drtinové*, 6. 1. 2014, host: Lubomír Zaorálek (ČSSD), místopředseda strany (stopáž: 24:04)¹¹⁹
- *Interview Daniely Drtinové*, 27. 3. 2014, host: Andrej Babiš (ANO), ministr financí, předseda hnutí (stopáž: 24:31)¹²⁰
- *DVTV*, 13. 10. 2014, host: Andrej Babiš (ANO), ministr financí, předseda hnutí (stopáž: 23:09)¹²¹
- *DVTV*, 8. 12. 2014, host: Lubomír Zaorálek (ČSSD), ministr zahraničí (stopáž 23:19)¹²²
- *DVTV*, 2. 12. 2015, host: Miroslav Kalousek (TOP 09), předseda strany (stopáž: 25:54)¹²³

Jak z vybraných rozhovorů vyplývá, do pozadí muselo jít při výběru kritérium času, které bylo zhodnoceno, oproti výše uvedeným kritériím jako méně významné. Časový rozestup se povedl zajistit u vybraných dílů *Interview Daniely Drtinové*, v případě rozhovorů v *DVTV* už ne. I přesto ale bylo k času přihlíženo a k analýze byly vybrány co nejvhodnější možnosti.¹²⁴

¹¹⁸ Interview Daniely Drtinové. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10095426857-interview-ct24/213411058041104-interview-daniely-drтинove/>

¹¹⁹ Interview Daniely Drtinové. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10095426857-interview-ct24/214411058040106-interview-daniely-drтинove/>

¹²⁰ Interview Daniely Drtinové. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10095426857-interview-ct24/214411058040327-interview-daniely-drтинove/>

¹²¹ *Spory s TOP 09? Hudeček za nás chtěl kandidovat, říká Babiš* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://video.aktualne.cz/dvtv/spory-s-top09-hudecek-za-nas-chtel-kandidovat-rika-babis/r~e246421c525911e49d820025900fea04/>

¹²² *Zaorálek: Způsob návratu Zemana z Číny byl nešťastný* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://video.aktualne.cz/dvtv/zaoralek-havluv-odkaz-v-zahranicni-koncepci-chybet-nebude/r~39ca69e87cb511e497f0002590604f2e/>

¹²³ *Kalousek: Andrej Babiš si balkánský šmírovací tunel neprohlásuje, obstrukce prostě umíme* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://video.aktualne.cz/dvtv/kalousek-andrej-babis-si-balkansky-smirovaci-tunel-neprohlas/r~3ee1fd90984511e5a405002590604f2e/>

¹²⁴ Seznam všech dílů pořadu *Interview Daniely Drtinové*, jejich srovnávání s *DVTV* a postupnou selekci detailněji zaznamenává příložený dokument (viz příloha č. 3)

Vzorek byl následně omezen na středovou část rozhovorů, která je charakteristická sledem otázek a odpovědí a nepodléhá konvencionalizaci, jak je tomu u úvodní a závěrečné fáze rozhovoru.

8. ANALÝZA

Analýza vybraného vzorku (viz 7. *Analyzovaný vzorek*) má za cíl hledat rozdíly ve sledovaných pořadech *Interview Daniely Drtinové* a *DVTV*, proto se snaží postihnout co nejvíce jevů z různých úhlů pohledu, které byly následně zaznamenány a porovnávány. V případě nalezení rozdílů byla snaha dobrat se k příčinám těchto výchylek a zjistit, zda mohou být nějakým způsobem ovlivněny rozdílností médií, v rámci kterých tyto pořady vznikly.

Pro srovnávání šesti rozhovorů byly zvoleny následující tři kategorie:

- Analýza četnosti a poměru replik
- Analýza dotazování moderátorky
- Analýza vymezeného prostoru pro mluvčí

Kategorií pro srovnávání a hledání vlivu média na způsob řízení rozhovoru moderátorem může být samozřejmě více. Dalšími dílčími oblastmi analýzy by se tak mohlo například stát tematické řízení dialogu, četnost a způsob přerušování apod. Tak rozsáhlý výzkum už ale není v mezích bakalářské práce, pro kterou jsou výše uvedené kategorie postačující.

8.1. Analýza četnosti a poměru replik

Pro analýzu dotazování moderátorky bylo nejprve nutné nalézt tázací repliky. Tomuto kroku ještě předcházela kvantifikace moderátorčiny replik, kterou lze taktéž využít ke srovnávání způsobu řízení rozhovoru ve dvou pořadech. První kategorií analýzy se tak stala analýza poměru replik moderátorky a jejího hosta v jednotlivých dílech pořadů, analýza byla taktéž zaměřena na nalezení příčin některých výchylek, které se v jejím průběhu objevily (viz 8.1.1.1. *Četnost ústupu z replik* a 8.1.1.2. *Četnost výskytu redundantních replik*).

8.1.1. Srovnání poměru replik moderátorky a hosta

Prvními porovnávanými hodnotami byl počet replik pronesených moderátorkou a hostem ve středové fázi rozhovoru (viz tabulka č. 2). Ke kvantifikaci je třeba dodat, že v případě pořadu *Interview Daniely Drtinové* byly v některých případech dvě moderátorčiny repliky brány jako jedna. Šlo o případy, kdy moderátorčinu repliku „rozbil“ výrok třetí osoby puštěný režii ze

záznamu (viz 5.2.4 *Rysy televizního interview*). Taková situace je ukázána v následujícím úryvku z rozhovoru s Lubomírem Zaorálkem.

Ukázka z transkriptu č. 1¹²⁵

DD: tady jsou slova předsedy čeesesdé ((míněno ČSSD)) bohuslava sobotky.

((začátek předtočené reportáže))

BS: nyní musí jedna prezident republiky, chci připomenout že podle ústavy naší země má prezident republiky dvě možnosti jmenovat předsedu vlády, prezident republiky zatím nevyužil první možnost jmenovat předsedu vlády a podle našeho názoru by prezident nyní měl neprodleně konat podle ústavy vzhledem k tomu, že na půdě poslanecké sněmovny je připravena příznivá situace k tomu, aby zde vznikla stabilní koaliční vláda

((konec předtočené reportáže))

DD: čeesesdé ((míněno ČSSD)) tedy očekává že prezident jmenuje bohuslava sobotku premiérem co nejdříve. očekáváte, že se to stane hned na té schůzce která tedy by měla nebo bude následovat co nejdřív?

V této části rozhovoru Daniela Drtinová nejprve první replikou uvedla předem připravený záznam, který je pravděpodobně z tiskové konference a jenž divákům i tázanému prezentuje citaci Bohuslava Sobotky. Po skončení záznamu dovysvětlila kontext a položila zjišťovací otázku. Moderátorce tento způsob uvedení citace usnadňuje práci, a zároveň legitimizuje její výrok.

Dvě repliky ohraničující záznam byly počítány jako jedna, a to ze dvou důvodů. Prvním je, že jsou velmi úzce spojeny, jsou součástí jednoho dotazu, v rámci kterého by šel tento záznam formulovat i běžnou citací nebo parafrází z úst moderátorky a replika by tak zůstala neporušena. Druhým důvodem je, že právě tuto možnost formulace (z úst moderátorů) upřednostňuje pořad *DVTV*, který záznamy téměř nepoužívá (a nebyly použity ani ve sledovaných dílech).

¹²⁵ Všech šest transkriptů je umístěno v přílohách této práce (viz příloha č. 4 a příloha č. 5), jejich podoba, která prošla analýzou je k dohledání tamtéž (viz příloha č. 6 a příloha č. 7)

K výše popsanému sloučení dvou replik z pořadu *Interview Daniely Drtinové* došlo v šesti případech (jednou v rozhovoru s Andrejem Babišem, dvakrát s Miroslavem Kalouskem a třikrát s Lubomírem Zaorálkem). Po této selekci byly do následující tabulky zaznamenány hodnoty srovnávající počty replik účastníků dialogu.

	Repliky moderátorky	Repliky hosta	Celkem
Interview Daniely Drtinové (Babiš)	73 (46,79%)	83 (53,21%)	156 (100%)
DVTV (Babiš)	88 (51,76%)	82 (48,24%)	170 (100%)
Interview Daniely Drtinové (Kalousek)	61 (44,53%)	76 (55,47%)	137 (100%)
DVTV (Kalousek)	56 (45,53%)	67 (54,47%)	123 (100%)
Interview Daniely Drtinové (Zaorálek)	50 (49,02%)	52 (50,98%)	102 (100%)
DVTV (Zaorálek)	57 (47,90%)	62 (52,10%)	119 (100%)

Tabulka č. 2: Poměr replik moderátorky a hosta

Ze zjištěných údajů je patrné, že ve většině případů více replik pronesl host, politik. Moderátorce v rozhovorech průměrně patřilo 47,53% replik. Při srovnání obou pořadů je procentuální rozdíl nepatrný (*Interview Daniely Drtinové* 46,78%, *DVTV* 48,39%) a nelze z něj vyvozovat závěr o rozdílném poměru mezi sledovanými pořady.

Převaha replik hostů byla způsobena především snahou politiků skákat moderátorce do řeči. Daniela Drtinová v takových chvílích často nebrala jejich výpovědi v úvahu a pokračovala dál v promluvě, dokud nedokončila svůj dotaz. Tento jev, který je vidět v následující ukázce, byl častý

zejména v rozhovorech s Miroslavem Kalouskem, jenž se v této části rozhovoru v pořadu *Interview Daniely Drtinové* neúspěšně pokusil moderátorčin dotaz přerušit ve čtyřech momentech.

Ukázka z transkriptu č. 2

DD: =no ale voliči nějak [rozdali karty, tak není povinnost]

MK: [em voliči nějak rozdali karty]

DD: ee politických stran nějak se dohodnout? protože [tak to:]

MK: [samozřejmě.]

DD: může [vláda]

MK: [já]

DD: v demisi [vládnout]

MK: [ale]

DD: tedy poměrně dlouho.

Z hodnot zaznamenaných ve výše uvedené tabulce (viz tabulka č. 2) je patrné, že větší poměr replik moderátorky byl zaznamenán pouze v rozhovoru s Andrejem Babišem v *DVTV*. Při hledání příčin této převahy byly nalezeny dva jevy stojící za touto výchytkou – počet replik, ze kterých nakonec Daniela Drtinová ustoupila (viz 8.1.1.1. *Četnost ústupu z replik*), a množství těch, kterými komentovala aktuální dění v rozhovoru nebo odpovědi hosta a s největší pravděpodobností na ně neočekává ani reakci (viz 8.1.1.2. *Četnost redundantních replik*).

8.1.1.1. Četnost ústupu z replik

Při hledání příčin menšího počtu replik hosta v případě rozhovoru s Andrejem Babišem v *DVTV* bylo zjištěno, že moderátorka v dialogu s tímto politikem mnohem častěji ustupuje ze svých replik, než když hovoří s Lubomírem Zaorálkem nebo Miroslavem Kalouskem, u kterých jsou tyto hodnoty téměř stejné (viz tabulka č. 3). Tyto repliky, jejichž dokončení moderátorka nakonec vzdala, byly také v další části práce zařazeny do širší kategorie netázacích replik (viz 8.2.1. *Tázací vs. netázací repliky*).

	Interview Daniely Drtinové (Babiš)	DVTV (Babiš)	Interview Daniely Drtinové (Kalousek)	DVTV (Kalousek)	Interview Daniely Drtinové (Zaorálek)	DVTV (Zaorálek)
Ústup z repliky	9 (12,33%)	10 (11,36%)	4 (6,56%)	4 (7,14%)	4 (8,00%)	5 (8,77%)

Tabulka č. 3: Poměr replik, z nichž moderátorka ustoupila

Z tabulky (ukazující počet ústupů z replik a jejich poměr k celkovému počtu replik moderátorky) lze mimo jiné vyčíst, že četnost ústupů ze strany moderátorky je dána především tím, s kým Daniela Drtinová hovoří, hodnoty jsou si totiž v případě totožného dotazovaného blízké. Rozdíly při srovnávání sledovaných pořadů nebyly zaznamenány a vliv média se tak na sledovaném vzorku v tomto případě nijak neprojevil.

Tyto zjištěné hodnoty ale neukazují rozdíl mezi rozhovorem s Andrejem Babišem v *Interview Daniely Drtinové* a *DVTV*. Možná příčina převahy moderátorčiných replik byla nalezena až při srovnávání těch, kterými naopak, často zbytečně, přerušuje Daniela Drtinová svého hosta.

8.1.1.2. Četnost redundantních replik

Mezi replikami moderátorky byly dále hledány ty, kterými skáče do řeči svým hostům, a zároveň by je bylo možné označit jako redundantní, protože mají povahu poznámek, které byly proneseny často tiše, do ztracena, jízlivě, s ironií apod., a na které se ani neočekává hostova reakce. Pro snadnější vysvětlení tohoto jevu je uveden následující příklad.

Ukázka z transkriptu č. 3

DD: [a radmila] kleslová je vaše pravá ruka?
[v praze?]

AB: [není] prosím vás. já nemám žádnou pravou ruku, jako [neopakujte]

DD: [jste sám.]

AB: nesmysly, které zase někdo <tady jako vymejšlí.> není. já nemám žádnou pravou ruku. ani nikdy jsem neměl. za mě nikdo [nevyjednává, nikdo mě neprodává]

DD: [takže máte jen pravou ruku levou ruku a jste vy sám]

AB: a nikdo mě nemůže prodat. lebo jsem nezkorumpovatelný.

V úryvku je uvedena situace, kdy Daniela Drtinová položí zjišťovací otázku, zda je Radmila Kleslová pro Andreje Babiše pravou rukou. Andrej Babiš v momentě, kdy cítí, že se blíží místo potencionálního předělu, zahájí svou repliku, resp. odpověď na moderátorčinu jednoduchou otázku. V průběhu jeho promluvy mu však moderátorka dvakrát skočí do řeči replikami *Jste sám.* a *Takže máte jen pravou ruku, levou ruku a jste vy sám.* Na tyto její reakce Andrej Babiš nijak nereaguje a svou repliku v klidu dokončí. Jeho reakci pravděpodobně neočekává ani Daniela Drtinová.

Tyto repliky moderátorka pronáší často s úsměvem a do ztracena, a lze je označit za zbytečné, často ironické, komentování, které není pro dialog z informačního hlediska nijak přínosné. Tento typ redundantních replik byl (stejně jako výše uvedené ústupy z replik) zařazen v další části práce do širší kategorie netázacích replik (viz 8.2.1. *Tázací vs. netázací repliky*).

Poznámku podobného typu pronese Daniela Drtinová v rozhovoru s Andrejem Babišem v *DVTV* ještě několikrát. Například, když předseda hnutí v závěru vysvětluje, že ještě nemá nikoho, kdo by vystřídal na pozici místopředsedkyně Věru Jourovou, moderátorka potichu a do ztracena pronese *Je vám to jedno.*, což pravděpodobně Andrej Babiš, soudě dle jeho nereakce, ani nezaznamenal.

Popsané redundantní komentování se vyskytuje také v rozhovorech s Miroslavem Kalouskem a Lubomírem Zaorálkem, je zde ale rozdíl v jejich četnosti, která je zaznamenána, opět včetně poměru ke všem moderátorčiným replikám, v následující tabulce.

	Interview Daniely Drtinové (Babiš)	DVTV (Babiš)	Interview Daniely Drtinové (Kalousek)	DVTV (Kalousek)	Interview Daniely Drtinové (Zaorálek)	DVTV (Zaorálek)
Redundantní repliky	3 (4,19%)	6 (6,82%)	3 (4,92%)	2 (3,57%)	1 (2,00%)	2 (3,51%)

Tabulka č. 4: Četnost výskytu moderátorčiných zbytečných komentářů

Z tabulky je patrné, že k výše popsanému zbytečnému komentování se Daniela Drtinová uchýlovala zejména v rozhovorech s Andrejem Babišem, a to především v pořadu *DVTV*. V případě místopředsedy hnutí ANO došlo oproti pořadu *Interview Daniely Drtinové* také k největšímu nárůstu tohoto jevu, což může být dáno větší svobodou v řízení rozhovoru, kterou *DVTV* moderátorům poskytuje a Daniela Drtinová si tak více může dovolit projevy tohoto typu, které by v České televizi mohly být brány jako porušení moderátorčiny nestrannosti. Vzhledem k tomu, že se podobný nárůst ale neprojevil u všech tří sledovaných politiků, lze předpokládat, že za tímto zjištěním stojí také větší možnost projevení sympatií, v případě Andreje Babiše spíše nesympatií, které tak moderátorka do těchto replik promítla.

8.1.2. Počet replik za minutu

Pro porovnávání počtu replik v jednotlivých dílech pořadů mezi sebou je třeba vzít v úvahu také čas, během kterého byly proneseny, a srovnat tak průměrný počet replik pronesených za minutu. Následující tabulka č. 5 je tak postavena na údajích zaznamenaných v tabulce č. 2 (viz 8.1.1. *Srovnání poměru replik moderátorky a hosta*) a celkovém čase jednotlivých dílů, od kterého byl odečten čas, jenž zabírají znělky pořadů, úvodní a závěrečné fáze rozhovoru a v případě *Interview Daniely Drtinové* také dříve natočené výpovědi třetích osob pouštěné režií ze záznamu.

	Celkem replik / čas	Celkem replik za min.	DD – replik za min.	Host – replik za min.
Interview Daniely Drtinové (Babiš)	156 / 22:34	6,91	3,23	3,68

DVTV (Babiš)	170 / 22:24	7,59	3,93	3,66
Interview Daniely Drtinové (Kalousek)	137 / 22:43	6,03	2,69	3,35
DVTV (Kalousek)	123 / 25:31	4,82	2,19	2,63
Interview Daniely Drtinové (Zaorálek)	102 / 22:07	4,61	2,26	2,35
DVTV (Zaorálek)	119 / 22:31	5,28	2,53	2,80

Tabulka č. 5: Počet replik za minutu

Podle zjištěných dat padlo ve sledovaných rozhovorech průměrně 6 replik za minutu. I v tomto náhledu na průběh rozhovoru se mírně vychylují rozhovory s Andrejem Babišem. V dialogu s ním v obou pořadech byl zaznamenán nejvyšší počet replik pronesených během jedné minuty vysílání, v *Interview Daniely Drtinové* se jednalo o zhruba 7 replik za minutu, v *DVTV* dokonce ještě o jednu více, čili 8 replik za minutu. Rozhovory s Andrejem Babišem tak lze označit jako dynamičtější, k výměně mluvčích v nich docházelo častěji, než když Daniela Drtinová vedla dialog s Lubomírem Zaorálkem nebo Miroslavem Kalouskem, u kterých byly hodnoty opět podobné. Častější střídání mluvčích je patrné i při letmém pohledu na transkript tohoto rozhovoru,¹²⁶ pro který jsou taktéž charakteristické kratší repliky. Tímto jevem už se ale detailněji zabývá jiná kategorie analýzy (viz 8.3. *Analýza rozdělení prostoru mezi mluvčí*). Vliv může mít také četnost jednoduchých otázek a komplexních dotazů (viz 8.2.2.1. *Jednoduché otázky vs. komplexní dotazy*).

Zaznamenaná výchylka v rozhovoru s Andrejem Babišem v *DVTV* je ale způsobena zvýšením frekvence replik patřící moderátorce, u hosta k takovému skoku nedošlo, právě naopak v jeho případě byl rozdíl mezi frekvencí replik v pořadech nejmenší, resp. zcela zanedbatelný. I zde se

¹²⁶ Viz příloha č. 5

tak mohla stát příčinou vychýlení hodnot snaha Daniely Drtinové Andreje Babiše více popichovat a provokovat (viz 8.1.1.2. *Četnost redundantních replik*), což jí umožňuje svobodnější přístup v DVTV. Je ale nutno dodat, že relevantním vlivem v tomto případě mohl být i aktuální fyzický či psychický stav Andreje Babiše, který v rozhovoru působil odevzdaně, neprůbojně a ne zcela „ve formě“ jako v jiných rozhovorech.

V této podkategorii analýzy, stejně jako u předchozího srovnávání poměru replik jednotlivých mluvčích (viz 8.1. *Analýza četnosti a poměru replik*), nebyly zjištěny žádné větší výchyly ve střídání mluvčích a s tím související dynamičností rozhovoru, ačkoli v případě rozhovorů s Andrejem Babišem a Miroslavem Kalouskem došlo k nárůstu celkové i moderátorčiny frekvence promluv, u Lubomíra Zaorálka se tento jev nepotvrdil a naopak v rozhovoru s ním pro DVTV se tyto hodnoty snížily. Vliv média se tak ani v této podkategorii neprojevil.

Opět se ukázala blízkost hodnot v závislosti na tom, s kým Daniela Drtinová dialog vede, což lze přisoudit souhře či naopak nesouhře komunikačních stylů mluvčích, která se projevuje přibližně stejně jak v *Interview Daniely Drtinové*, tak v DVTV.

8.2. Analýza dotazování moderátorky

Druhou kategorií analýzy se stalo sledování způsobu dotazování moderátorky, ve kterém byly porovnávány typy otázek, jež moderátorka hostům pokládá, a zaznamenávány rozdíly mezi dvěma sledovanými pořady. Této analýze ale, jak již bylo zmíněno výše (viz 8.1. *Analýza četnosti a poměru replik*), předcházelo rozdělení moderátorčiných replik na tázací, ty následně prošly další analýzou (viz 8. 2. 2. *Analýza způsobu dotazování*), a netázací. Srovnání jejich poměru v jednotlivých rozhovorech se věnuje následující podkapitola.

8.2.1. Tázací vs. netázací repliky

Během hledání tázacích replik pro analýzu otázek bylo zjištěno, že se v projevu moderátorky vyskytuje mnoho dalších, které nespĺňovaly jejich charakteristiku, protože se blížily spíše prostému komentování, nestihla v nich zaznít otázka, jednalo se o odpovědi apod.

Jako tázací repliky byly označeny pouze repliky moderátorky, které odpovídaly z pragmatického hlediska otázce a byly vyhodnoceny jako moderátorčina žádost o odpověď (viz 6.2.1. *Otázka vs. dotaz*).

Mezi netázací repliky byly zařazeny ty, které neměly povahu otázky, resp. splňovaly alespoň jednu z těchto podmínek:

- moderátorka komentovala aktuální dění v rozhovoru nebo odpověď hosta a s největší pravděpodobností neočekávala na svou repliku reakci (viz 8.1.1.2. *Četnost redundantních replik*)

Ukázka z transkriptu č. 4

DD: [takže máte jen pravou ruku levou ruku a jste vy sám]

- moderátorka vyjadřovala nespokojenost s odpovědí hosta námitkou, poznámkou apod. a rozhovor začínal mít prvky diskuze

Ukázka z transkriptu č. 5

DD: [ve volbách, já mluvím o volbách, o tom, co samozřejmě se bude objevovat.]

- moderátorka se dostala do role odpovídajícího

Ukázka z transkriptu č. 6

MK: [v téhle době, tak já vadí vám vadí vám trestný čin, vadí vám vadí vám trestný čin, vadí vám trestný čin] domácího násilí? mně ano.

DD: =samozřejmě.

- moderátorka vyjádřila porozumění tomu, co host říká, zasáhla do repliky hosta, který však zůstal v pozici mluvčího a nevnímal to jako přerušování

Ukázka z transkriptu č. 7

LZ: chápete já [jsem se po]

DD: [rozumím tomu].

LZ: novém roce jsme se vrátili do sněmovny, tady do politiky a zase pokračujeme v úvahách co a jak. /.../¹²⁷

- moderátorka nedokončila svou repliku a ustoupila hostu, který na její pokus o ujmutí se slova nijak nereagoval

Ukázka z transkriptu č. 8

DD: a [rýsuje se]

AB: [ono si to] vyžádá jako delší období asi.

Na základě takto definovaných tázacích a netázacích replik byly zjištěné údaje zaznamenány do následující tabulky, ve které je vyjádřen taktéž jejich poměr.

	Tázací repliky	Netázací repliky
Interview Daniely Drtinové (Babiš)	41 (56,16%)	32 (43,84%)
DVTV (Babiš)	52 (59,09%)	36 (40,91%)
Interview Daniely Drtinové (Kalousek)	37 (60,66%)	24 (39,34%)
DVTV (Kalousek)	28 (50,00%)	28 (50,00%)
Interview Daniely Drtinové (Zaorálek)	37 (74,00%)	13 (26,00%)
DVTV (Zaorálek)	37 (64,91%)	20 (35,09%)

Tabulka č. 6: Poměr tázacích a netázacích replik moderátorky

¹²⁷ Symbol / . . . / v této práci nahrazuje jeho klasickou podobu (. . .), která je pro transkripty nevhodná a označuje v nich dlouhou pauzu

Srovnáním poměru tázacích a netázacích replik v jednotlivých pořadech lze zaznamenat, že větší procento tázacích replik zaznělo v pořadu *Interview Daniely Drtinové*, průměrně 64%. V *DVTV* naopak moderátorka tázacích replik ve sledovaných rozhovorech použila méně, průměrně 58%. Pokles je zřetelný při srovnání rozhovorů s Miroslavem Kalouskem, moderátorka mu v rozhovoru v *DVTV* položila o 11% dotazů méně než v pořadu *Interview Daniely Drtinové*. O procento menší pokles byl zaznamenán u Lubomíra Zaorálka, v *DVTV* o 10% méně dotazů než v pořadu České televize. Opačnou tendenci měly pouze dialogy s Andrejem Babišem, kde je však rozdíl oproti ostatním rozhovorům nepatrný, moderátorka mu v *DVTV* položila o 3% více tázacích replik než v předchozím rozhovoru.

Obecně tak lze říci, že Daniela Drtinová v rozhovorech pro *DVTV* používá méně tázacích replik, než tomu bylo v jejím bývalém pořadu *Interview Daniely Drtinové*. A naopak více se se svými hosty pouští do diskuzí, zbytečně komentuje jejich výpovědi a má tak větší sklon vzdalovat se své role tazatele. Za tímto rozdílem může opět stát větší svoboda moderátorů v *DVTV*, a zároveň i tlak z nedostatku času, který byl na moderátorku vyvíjen v pořadu České televize. V *Interview Daniely Drtinové* musela stihnout položit své otázky v pevně daném čase, který ji v *DVTV* tolik neomezuje, a tak pokud ztratí čas zbytečnými replikami, není problém rozhovor o pár minut prodloužit. Tento jev, stejně jako v případě počtu redundantních replik v rozhovoru s Andrejem Babišem (viz 8.1.1.2. *Četnost redundantních replik*), lze připsat vlivu média na způsob řízení rozhovoru moderátorkou Danielou Drtinovou.

8.2.1.1. Vysoký počet netázacích replik v rozhovoru s Miroslavem Kalouskem

Z výše uvedené tabulky (viz tabulka č. 6) je patrné, že moderátorka až na jeden případ v rozhovorech pronesla více tázacích replik než netázacích. Pouze v rozhovoru v *DVTV* s Miroslavem Kalouskem se dostala na hranici 50%, netázací tak byla každá druhá replika. Naopak největší procento tázacích replik padlo v *Interview Daniely Drtinové* s Lubomírem Zaorálkem, kdy byla netázací replikou každá čtvrtá.

Tato výchylka v případě rozhovorů s Miroslavem Kalouskem je způsobena zejména komunikační strategií tohoto politika, který se často snaží odvést otázku jinam, a v případě dialogů s Danielou Drtinovou se mu to poměrně daří, jelikož moderátorka se s ním často pouští spíše do diskuze, odpovídá na jeho dotazy a vzdaluje se roli tazatele. To je patrné například v následujícím úryvku

ze závěru rozhovoru v *DVTV*, kdy se moderátorka ptá, proč by měla vadit elektronická evidence tržeb lidem, kteří nepodvádí.

Ukázka z transkriptu č. 9

DD: [pokud nepodvádím] tak
[proč ne?]

MK: [a daňový] poplatník, ee e jistě ee v této logice, kterou vy mně říkáte, vám přece nemůže vadit, že vás bude někdo odposlouchávat pořád. v této logice, v kterou mi říkáte, bysme si mohli [říct]

DD: [to je něco jiného.] já
[mám pokud budu podnikat]

MK:
[ne, to není pravda.]

DD: tak budu mít jistý [daňový vztah a povinnosti směrem ke státu. pokud mě někdo bude odposlouchávat moje soukromé věci, je to něco jiného, přece v tom je: tak trošku demagogie.]

MK: [v téhle dobře, tak já vadí vám vadí vám trestný čin, vadí vám vadí vám trestný čin, vadí vám trestný čin] domácího násilí? mně ano.

DD: =samozřejmě.

MK: =nám také a je to velmi rozšířený trestný čin. v duchu této filozofie, kterou vy mně teď říkáte je to strašně jednoduché, namontujeme všem do bytů kamery a máme jistotu, [že bude]

DD: [to je demagogie,] pane [předsedo. tohle je přece trestní]

MK: [ne, to není demagogie.]

DD: rovina. [to, o čem mluvíte, tak to je jakoby pozitivně vymezená nějaká daňová povinnost směrem ke státu.]

Z úryvku zřetelně vyplývá, že se Miroslav Kalousek okamžitě po jednoduché zjišťovací otázce snažil odvést téma jinam tím, že zpochybnil logiku moderátorky dotazu a jejich dialog se proměnil v diskuzi nad tím, zda je její argumentace správná. Mluvčí si dokonce na chvíli i vyměnili role, když se naopak Miroslav Kalousek moderátorky zeptal, zda jí vadí domácí násilí. Po její odpovědi se opět rozvířila diskuze nad správností či nesprávností argumentů, kterou ukončila poměrně dlouhá replika předsedy TOP 09, v níž ho moderátorka nechala vysvětlit, co se mu na elektronické evidenci tržeb nelíbí. Následně změnila téma rozhovoru a vrátila se do role tazajícího.

Podobné úseky nabírající prvky diskuze se v případě rozhovorů s Miroslavem Kalouskem objevovaly častěji. Při srovnání dvou pořadů je ale zřejmé, že v případě *Interview Daniely Drtinové* se k nim moderátorka nenechala stáhnout tak snadno, jak tomu bylo v *DVTV*. Je možné, že i kvůli tomu nestihla dříve položit všechny otázky a rozhovor s Miroslavem Kalouskem v *DVTV* tak nakonec trval déle (ve srovnání s ostatními dialogy). Pokud by navíc byla omezena stopáž pořadu, jak tomu bylo v *Interview Daniely Drtinové*, byl by výsledný poměr více alarmující, protože by za daný čas položila tázacích replik ještě méně.

Na závěr této podkapitoly je dobré upozornit na to, že zaznamenané hodnoty (viz tabulka č. 2) jsou si i zde blízké při srovnání rozhovorů s jedním hostem ve dvou různých pořadech, opět se i z tohoto náhledu na problematiku odráží na moderátorkině způsobu řízení rozhovoru vliv toho, kdo je hostem, respondentem. Jako příklad lze uvést rozhovory s Lubomírem Zaorálkem, ve kterých padlo ze strany moderátorky oproti jiným rozhovorům poměrně málo netázacích replik. To je dáno tím, že Drtinová se mnohem více soustředila pouze na pokládání dotazů a svého hosta nechávala ve srovnání s jinými hovořit déle bez přerušení, zejména v *Interview Daniely Drtinové*, což lze na první pohled vidět na transkriptech rozhovorů.¹²⁸

8.2.1.2. Počet tázacích replik za minutu

Pro úplnost údajů je ještě namístě doplnit také frekvenci moderátorkiných dotazů v závislosti na čase. Následující tabulka (viz tabulka č. 7) bere v úvahu čas, během něhož mluvčí vedli dialog (viz tabulka č. 5), a znázorňuje průměrný počet tázacích replik, které moderátorka pronesla během jedné minuty rozhovoru.

¹²⁸ Viz příloha č. 4 a 5

	Interview Daniely Drtinové (Babiš)	DVTV (Babiš)	Interview Daniely Drtinové (Kalousek)	DVTV (Kalousek)	Interview Daniely Drtinové (Zaorálek)	DVTV (Zaorálek)
Počet tázacích replik za min.	1,82	2,32	1,63	1,10	1,67	1,64

Tabulka č. 7: Počet tázacích replik moderátorky za minutu

Také na této tabulce se projeví výše popsané problémy Daniely Drtinové vést s Miroslavem Kalouskem informačně hodnotný dialog tvořený sledem otázek a odpovědí (viz 8.2.1.1. *Vysoký počet netázacích replik v rozhovoru s Miroslavem Kalouskem*), a to zjištěním, že v rozhovoru v DVTV mu moderátorka položila průměrně jen jeden dotaz za minutu, což je v porovnání s Andrejem Babišem a Lubomírem Zaorálkem, kterých se průměrně za stejnou dobu tázala dvakrát, poměrně velký rozdíl.

Srovnání hodnot z hlediska průměru tázacích replik na pořad ale žádnou výchytku neukázalo (dotazů za min. v *Interview Daniely Drtinové* 1,71, v DVTV 1,69). Z tohoto náhledu na způsob řízení mediálního dialogu Danielou Drtinovou ve dvou odlišných médiích tak nebyly vyvozeny žádné rozdíly.

8.2.2. Analýza způsobu dotazování

Dalším zkoumaným prvkem analýzy se staly typy otázek, které v průběhu rozhovoru Daniela Drtinová hostům pokládá. Tato část práce, pro kterou byla zvolena metoda formální analýzy otázek (viz 6.2. *Formální analýza otázek*), vychází z typologie vytvořené Martinem Havlíkem (viz 6.2.2. *Typologie otázek*) a začíná roztříděním moderátorčiných tázacích replik do deseti kategorií (viz tabulka č. 8a a 8b), po kterém následuje detailnější analýza některých jevů a rozdílů zaznamenaných ve dvou sledovaných pořadech.

	Jednoduché otázky	Komplexní dotazy	Následné dotazy	Následné nesouhlasné dotazy	Výzvolé dotazy	Uzavřené dotazy
Interview Daniely Drtinové (Babiš)	22 (53,66%)	19 (46,34%)	25 (60,98%)	0 (0,00%)	4 (9,76%)	26 (63,41%)
DVTV (Babiš)	29 (55,77%)	23 (44,23%)	28 (53,85%)	3 (5,77%)	7 (13,46%)	36 (69,23%)
Interview Daniely Drtinové (Kalousek)	19 (51,35%)	18 (48,65%)	19 (51,35%)	5 (13,51%)	9 (24,32%)	21 (56,76%)
DVTV (Kalousek)	12 (42,86%)	16 (57,86%)	16 (57,14%)	1 (3,57%)	3 (10,71%)	21 (75,00%)
Interview Daniely Drtinové (Zaorálek)	15 (40,54%)	22 (59,46%)	21 (56,76%)	5 (13,51%)	8 (21,62%)	22 (59,46%)
DVTV (Zaorálek)	22 (59,46%)	15 (40,54%)	24 (64,86%)	10 (27,03%)	6 (16,22%)	21 (56,76%)

Tabulka č. 8a: Četnost moderátorčiných dotazů a otázek

	Otevřené dotazy	Doplňovací otázky	Zjišťovací otázky	Vylučovací otázky	Celkem tázacích replik	Celkem otázek
Interview Daniely Drtinové (Babiš)	15 (36,58%)	7 (14,00%)	30 (60,00%)	2 (4,00%)	41 (100%)	50 (100%)
DVTV (Babiš)	16 (30,77%)	13 (19,12%)	46 (67,65%)	0 (0,00%)	52 (100%)	68 (100%)

Interview Daniely Drtinové (Kalousek)	16 (43,24%)	10 (25,00%)	20 (50,00%)	3 (7,50%)	37 (100%)	40 (100%)
DVTV (Kalousek)	7 (25,00%)	6 (18,18%)	22 (66,67%)	2 (6,06%)	28 (100%)	33 (100%)
Interview Daniely Drtinové (Zaorálek)	15 (40,54%)	15 (32,61%)	22 (47,82%)	3 (6,52%)	37 (100%)	46 (100%)
DVTV (Zaorálek)	16 (43,24%)	7 (17,50%)	20 (50,00%)	4 (10,00%)	37 (100%)	40 (100%)

Tabulka č. 8b: Četnost moderátorčiných dotazů a otázek

Všechny tázací repliky byly nejprve rozděleny na jednoduché otázky a komplexní dotazy a poté na otevřené a uzavřené dotazy. V těchto kategoriích tak odpovídá součet v obou zmíněných kategoriích celkovému počtu tázacích replik. V případě následných, následných nesouhlasných a výzvoových dotazů platí, že ne každý dotaz musí patřit do některé z těchto kategorií, může ale také nastat případ, kdy je dotaz následným a zároveň výzvoovým.

K doplňovacím, zjišťovacím a vylučovacím otázkám je nutno dodat, že uvedené procentuální vyjádření jejich množství je vyjádřeno z celkového počtu otázek, kterých může mít jeden dotaz více. Proto je v analýze celkový počet otázek vyšší než celkový počet dotazů (tázacích replik). Počet otázek je tak tvořen součtem jednoduchých otázek a komplexních dotazů se všemi jejich otázkami, kterými jsou komplexní dotazy tvořeny.

Pro upřesnění je uveden následující příklad tázací repliky (dotazu) z rozhovoru s Lubomírem Zaorálkem v *DVTV*.

Ukázka z transkriptu č. 10

DD: hodně se mluvilo o: zákonu o státní službě kvůli em získání
lustračního osvědčení eee andreje babiše, bohuslav sobotka dnes

novinářům řekl že podmínka daná prezidentem, tedy že služební zákon bude schválen v prvním čtení je splnitelná. ale další schůze sněmovny má být až čtvrtého února, takže se bude na jmenování nové vlády čekat až do února? nebo ještě do později?

Tázací replika byla v analýze nejprve začazena mezi komplexní dotazy, jelikož otázce moderátorky předchází kontextualizující úvod. Následně byla replika vyhodnocena jako uzavřený dotaz, protože její součástí je uzavřená otázka *Takže se bude na jmenování nové vlády čekat až do února nebo ještě do později?*. Moderátorka jí zároveň dává Lubomíru Zaorálkovi na výběr ze dvou odpovědí, což z ní ještě dělá otázku vylučovací.

U složených dotazů mohly nastat dvě situace. V některých případech se tento druh komplexních dotazů skládal z dvou nebo tří otevřených otázek (*A kde to je? Kde třeba tedy ti vaši lídři preferují někoho jiného než vaše partnery?*) nebo naopak z dvou nebo tří uzavřených otázek (*A stávající ministr to nezvládá? Je špatný ministr?*). Tyto tázací repliky byly následně zařazeny mezi otevřené nebo uzavřené dotazy podle toho, které druhy otázek je tvořily.

V některých případech ale moderátorčin dotaz obsahoval otázku uzavřenou i otevřenou. Takovou situaci znázorňuje úryvek z rozhovoru s Andrejem Babišem v *DVTV*.

Ukázka z transkriptu č. 11

DD: tak jak to tedy bude vypadat e potom reálně v praxi. e pokud se stane adriana krnáčová primátorkou, tak vy budete chtít, aby o důležitých věcech rozhodování jste věděl? a budete ji radit e jakým způsobem [by ona měla zaujmout to stanovisko?]

AB: [nebudeme radit. budeme ji pomáhat. budeme ji pomáhat.]

Moderátorčin dotaz se skládal ze tří otázek. Jedné otevřené (*Tak jak to teda bude vypadat v praxi?*) a dvou uzavřených (*Budete chtít, aby o důležitých věcech rozhodování jste věděl? a A budete jí radit jakým způsobem by ona měla zaujmout stanovisko?*). V těchto případech bylo přihlíženo k tomu, jaký typ otázky uvede moderátorka na konci repliky, a zároveň byla brána v potaz také reakce respondenta, resp. to, na kterou otázku reagoval. Tato replika tak byla vyhodnocena a přiřazena k uzavřeným dotazům. Je ale nutné dodat, že jednotlivé otázky pak byly přiřazeny každá zvlášť do své kategorie, první k doplňujícím, druhá a třetí ke zjišťovacím.

Následující podkapitoly této části analýzy se detailněji zaměří na některé z výše zaznamenaných dat.

8.2.2.1. Jednoduché otázky vs. komplexní dotazy

Při pohledu do tabulky (viz tabulka č. 8a) je vidět, že v rozhovorech vedených Danielou Drtinovou je průměrně z celkového počtu dotazů polovina otázek jednoduchých a polovina dotazů komplexních. Otázky jednoduché jsou pouze v mírné převaze nad komplexními dotazy, jejich poměr je 119:113.

Srovnáním pořadů z hlediska průměrného poměru jednoduchých otázek a komplexních dotazů také nelze hovořit o výrazných rozdílech. Jednoduchých otázek zaznělo v *Interview Daniely Drtinové* průměrně 49%, v *DVTV* 53%. Komplexních dotazů padlo průměrně v prvním zmíněném pořadu 51%, v druhém 47%. Ačkoli čísla ukazují, že v pořadu České televize moderátorka používala o něco méně jednoduchých otázek, zaznamenané výchyly jsou v tomto případě velmi malé na vyvozování obecně platného závěru.

Zajímavé je ale srovnání, jak se proměnil způsob tázání u jednotlivých politiků. Zatímco v případě Andreje Babiše moderátorka v podstatě nezměnila z tohoto hlediska svůj styl (poměr jednoduchých otázek a komplexních dotazů byl v obou pořadech v podstatě stejný), u Miroslava Kalouska i Lubomíra Zaorálka se dotazování moderátorky změnilo.

V rozhovoru s Miroslavem Kalouskem klesl v *DVTV* poměr jednoduchých otázek o 8% (oproti rozhovoru v *Interview Daniely Drtinové*). Tato výchylka může být způsobena kombinací dvou faktorů - již zmíněnou komunikační strategií Miroslava Kalouska (viz 8.2.1.1. *Vysoký počet netázacích replik v rozhovoru s Miroslavem Kalouskem*) a menším počtem otevřených doplňovacích otázek oproti jiným rozhovorům. To se projevovalo následovně. Pro uvedení nového tématu rozhovoru byl většinou moderátorkou použit komplexní dotaz. V ostatních pěti rozhovorech po odpovědi hosta následovaly následné otázky, které byly často doplňovací, a zároveň jednoduché, a posouvaly téma dále. V rozhovoru v *DVTV* s Miroslavem Kalouskem ale mnohdy po komplexním dotazu následovala diskuze moderátorky a hosta nad správností otázky či argumentů (viz ukázka z transkriptu č. 9). Na úkor rozvíjení tématu a pokládání jednoduchých doplňovacích otázek se tak objevovaly netázací repliky, po kterých nakonec moderátorka ukončila

probírané téma a komplexním dotazem zahájila nové. Popsaný jev tak měl s největší pravděpodobností vliv na výchylku jednoduchých, otevřených i doplňovacích otázek.

Ještě větší výchylka v poměru jednoduchých otázek a komplexních dotazů byla zaznamenána mezi rozhovory s Lubomírem Zaorálkem, tázání moderátorky se v tomto směru zrcadlově proměnilo. Na rozdíl od výše popsaného poklesu jednoduchých otázek v rozhovoru s Miroslavem Kalousekem se v tomto případě naopak počet jednoduchých otázek výrazně navýšil. Komplexní dotazy jsou většinou využívány pro uvedení nového tématu, těch ale probírala moderátorka s politikem více právě v *DVTV*. Moderátoři je využívají také v případech, kdy se odvolávají na nějaký zdroj, který tak citují nebo parafrázuji, z tohoto pohledu bylo citací v *Interview Daniely Drtinové* použito více. Co tak stojí za výraznou změnou v moderátorčině stylu, se v rámci této analýzy nepodařilo zjistit.

V druhé polovině podkapitoly se lze ještě podívat na četnost složených dotazů, které v rozhovorech Daniela Drtinová použila, a kolik do nich vložila samostatných otázek.

	Komplexní dotazy	Složené dotazy	Počet otázek ve složených dotazech
Interview Daniely Drtinové host: Andrej Babiš	19 (100%)	8 (42,11%)	17
DVTV host: Andrej Babiš	23 (100%)	14 (60,87%)	30
Interview Daniely Drtinové host: Miroslav Kalousek	18 (100%)	3 (16,67%)	6
DVTV host: Miroslav Kalousek	16 (100%)	5 (33,33%)	10
Interview Daniely Drtinové host: Lubomír Zaorálek	22 (100%)	8 (36,36%)	17
DVTV	15	3	6

host: Lubomír Zaorálek	(100%)	(20,00%)	
------------------------	--------	----------	--

Tabulka č. 9: Četnost složených dotazů

Porovnáním počtu složených dotazů a počtu otázek, které je tvoří, je zřejmé, že v některých případech moderátorka použila i tři otázky v rámci jednoho dotazu. Taková tázací replika se objevila v analyzovaných dílech pořadů celkem čtyřikrát, třikrát v dialozích s Andrejem Babišem (jednou v *Interview Daniely Drtinové*, dvakrát v *DVTV*) a jednou v dialogu s Lubomírem Zaorálkem v České televizi. Popsanou situaci znázorňuje následující ukázka z transkriptu, ve které pochází z momentu, kdy se moderátorka s Lubomírem Zaorálkem baví o seznamu ministrů, resp. kandidátů na ministry, v němž má prezident problém s některými jmény.

Ukázka z transkriptu č. 12

DD: no ale co to znamená? budeme za tím seznamem stát. co přesně, jak to může jakou to může mít podobu. nebo co vlastně byste mohli udělat, pokud by se prezident rozhodl v rámci svých ústavních pravomocí, za kterými si zase bude stát on, zkrátka u některých jmen (.) to pověření ke jmenování nedat.

Tuto tázací repliku dělají složeným dotazem tři položené otázky (*No ale co to znamená? Jakou to může mít podobu? a Co vlastně byste mohli udělat, pokud by se prezident rozhodl v rámci svých ústavních pravomocí, za kterými si zase bude stát on, zkrátka u některých jmen to pověření ke jmenování nedat?*). Všechny otázky jsou zároveň otevřené a doplňovací a moderátorka se jimi ptá v podstatě na totéž, pouze s nimi postupně zpřesňuje otázku.

Takto popsané postupné zpřesnění dotazu pokládáním více otázek po sobě bylo využito v téměř všech složených dotazech. Pouze v jednom případě (v *DVTV* s Andrejem Babišem) se stalo, že moderátorka v průběhu repliky změnila směřování dotazu a otázky tak byly z tohoto hlediska v rozporu.

Ukázka z transkriptu č. 13

DD: =víte, jestli není divné to že vlastně o těch věcech v praze, v podstatě na tom: vysokém na tom nejvyšším patře rozhodujete vy a

miroslav kalousek. ani jeden z vás samozřejmě v praze nekandidoval, prahu nepovedete ne- nebo spíš povedete? [myslím fakticky? jakoby jako andrej babiš?]

Na výše uvedeném úryvku je zřejmé, že Daniela Drtinová se nejprve ptala na to, jestli není divné, že o zásadních věcech v Praze rozhoduje Andrej Babiš s Miroslavem Kalouskem. V průběhu své repliky se ale rozhodla ji pozměnit na to, zda Andrej Babiš ve skutečnosti Prahu nepovede. Zde se opět, i podle tónu hlasu, s jakým promluvu pronesla, projevila její snaha hosta trochu provokovat (viz 8.1.1.2. *Četnost redundantních replik*).

Používání složených dotazů je považováno za porušování moderátorovy práce, a to z toho důvodu, že hosté si většinou všechny otázky nezapamatují, a zároveň mají pro svou odpověď jen jednu repliku.¹²⁹ Jsou také považovány za agresivnější (oproti jednoduchým otázkám).¹³⁰ Při srovnávání četnosti složených dotazů v pořadu *Interview Daniely Drtinové a DVTV* ale nebyly nalezeny žádné typické jevy a nelze tak uvádět závěry platné pro jeden z pořadů.

K uvedeným datům lze pouze dodat, že z hlediska agresivity tázání zvýšila moderátorka pomocí složených dotazů svou naléhavost a útočnost v *DVTV* poměrně výrazně v případě Andreje Babiše i Miroslava Kalouska. V rozhovoru s Lubomírem Zaorálkem naopak v *DVTV* její agresivita klesla.

8.2.2.2. Otevřené vs. uzavřené otázky

Poměr otevřených a uzavřených dotazů (viz tabulka č. 8a, 8b), které Daniela Drtinová politikům položila v *Interview Daniely Drtinové a DVTV*, se změnou média proměnil. Zatímco v pořadu České televize se procento otevřených dotazů pohybovalo okolo 40%, v internetové televizi byl zaznamenán velký pokles tohoto typu otázek a průměrně tak byla otevřeným dotazem každá třetí replika (33%).

Nejvýrazněji se snížil počet otevřených dotazů v rozhovoru s Miroslavem Kalouskem, kde rozdíl činí zhruba 18%. Menší pokles nastal v případě Andreje Babiše, a to o 6%. Poměr tohoto typu dotazů se v podstatě neproměnil v dialogu s Lubomírem Zaorálkem, kde byla zjištěna malá výchylnka (3%), která naopak ukázala na mírný nárůst otevřených otázek.

¹²⁹ MÜLLEROVÁ, Olga. *Styl mediálních dialogů*. 2013, s. 97.

¹³⁰ HAVLÍK, Martin. Poznámky k práci moderátorů televizních politických debat a rozhlasových interview. *Jazykovědné aktuality*. 2008, s. 22.

Použití těchto dotazů a jejich typů (doplňovací, zjišťovací a vylučovací otázky) moderátorkou lze ukázat v následujícím příkladu z rozhovoru s Lubomírem Zaorálkem v *DVTV*, ve kterém se Daniela Drtinová opakovaně ptá, jestli ministru zahraničí vadila cesta Miloše Zemana do Číny a výroky, které o této zemi pronesl.

Ukázka z transkriptu č. 14

DD: [vadilo] vám něco na jeho cestě na jeho výročí po číně v číně.

LZ: no mm hodlám se o tom také bavit s panem prezidentem, já si myslím že tam [bylo v celé řadě věcí]

DD: [vadilo, nebo nevadilo.]

LZ: ee v celé řadě věcí tam byla emm naplněna vlastně ta představa kterou jsme měli a ta cesta vlastně završila to česko čínské [usilování v poslední době]

DD: [na to se neptám.]

LZ: [já vím]

DD: [ptám se] na to co vám [vadilo]

LZ: [ale to] je taky důležité říct. protože kromě toho že došlo tomu že se pan prezident vracel způsobem který mě připadá nešťastný a to si myslím že je nedobré že se to stalo tak pravděpodobně i některé výroky které byly řečeny, ono je těžké proč byly tak řečeny mě to připadá že to není jednoduché třeba i v televizi odpovídat na otázky protože jsem to sám absolvoval, [takže já já by-]

DD: [já vím ale výroky] o tom že: [se]

LZ: [ano]

DD: pan prezident přijel do číny poučit o stabilizaci společnosti.

Na ukázce je vidět sled moderátorčiných jednoduchých otázek, kterými se opakovaně snaží z Lubomíra Zaorálka dostat odpověď. Nejprve mu položí zjišťovací otázku *Vadilo vám něco na jeho cestě, na jeho výrocích po Číně, v Číně?* Ačkoli forma otázky naznačuje jako možné odpovědi *ano* nebo *ne*, předpokládá se, že odpověď tak stručná nebude, politik ji má více rozvést a rovnou dodat, proč mu cesta a výroky prezidenta vadily či nevadily. V tomto případě následuje ale odpověď vyhýbavá a Lubomír Zaorálek chce odvést pozornost jinam, což mu moderátorka neumožní a vzápětí zopakuje svůj dotaz, tentokrát v podobě vylučovací otázky *Vadilo, nebo nevadilo?* Zde je, i vzhledem k tónu, který Daniela Drtinová použije, možné, že moderátorka vyžaduje stručnější a jasnější odpověď, třeba i jednoslovnou, čímž výrazně omezí hostův prostor pro repliku. Lubomír Zaorálek nicméně i přesto na její dotaz neodpoví a snaží se vysvětlit pozitivní stránku prezidentovy cesty do Číny. Ačkoli tímto naznačí, že cesta měla své klady, a jeho odpověď se tak spíše přibližuje názoru, že mu nevadila. Daniela Drtinová mu namítne větou *Na to se neptám.* a vzápětí svůj dotaz trochu změní na otevřenou otázku *Ptám se na to, co vám vadilo?.* Tímto v podstatě ukáže, že chce od Lubomíra Zaorálka spíše slyšet na adresu Miloše Zemana kritiku. Ministr zahraničí pak přizná, že nesouhlasil s prezidentovým způsobem návratu, ale vzápětí jej začne obhajovat. V tu chvíli moderátorka opět repliku Lubomíra Zaorálka ukončí a naznačí, že chce slyšet jeho názor na prezidentův výrok o stabilizaci společnosti. Následuje delší promluva hosta, která toto téma ukončí.

Použitím otevřených a uzavřených dotazů může moderátorka měnit velikost prostoru pro respondentovu odpověď. Na úryvku bylo také zaznamenáno, že i v mediálních dialogích se občas vyskytnou vylučovací otázky, kterými moderátor žádá jednoznačnou odpověď. To se stalo ještě ve dvou místech analyzovaných rozhovorů. Jednou v rozhovoru s Andrejem Babišem v *Interview Daniely Drtinové*, kdy mu moderátorka položila podruhé jednoduchou otázku *Psal jste to, nebo jste to nepsal?.* Ani v tomto případě jí politik napoprvé neodpověděl, a tak svůj dotaz následně s důrazem zopakovala. Další vylučovací otázka, kterou požadovala moderátorka jednoslovnou a jasnou odpověď, zazněla taktéž v *Interview Daniely Drtinové*. Nejprve se Miroslava Kalouska zeptala *Podle vás opakované zvyšování DPH nemělo vliv na propad ekonomiky?* A poté, co ji politik začal namítat, jej přerušila a dodala *Jednoduchá otázka. Ano, nebo ne?.*

Pro porovnání četnosti výskytu dvou dílčích typů otevřených a uzavřených otázek (otázek doplňovacích a zjišťovacích), je níže uvedena tabulka ukazující procentuální průměr v jednotlivých pořadech.

	Doplňovací otázky	Zjišťovací otázky
Interview Daniely Drtinové	23,87%	52,61%
DVTV	18,86%	61,78%

Tabulka č. 10: Průměrný výskyt doplňovacích a zjišťovacích otázek

Stejně jako složené dotazy jsou i otázky zjišťovací považovány za agresivnější formu tázání (v porovnání s doplňovacími).¹³¹ Ze zaznamenaných údajů (viz tabulka č. 10) tak jasně plyne, že i v rámci tohoto kritéria se moderátorčin styl změnou média proměnil. Ve veřejnoprávní televizi tak byla podstatně méně agresivní, než je tomu v *DVTV*.

Analýzou zjišťovacích otázek však byla zjištěna ještě jedna změna ve stylu tázání, a to v četnosti negativních zjišťovacích otázek. Jejich procentuální pokles, jak ukazuje následující tabulka, byl viditelný v případě rozhovorů se všemi politiky.

	Zjišťovací otázky	Negativní zjišťovací otázky
Interview Daniely Drtinové (Babiš)	30 (100%)	9 (30,00%)
DVTV (Babiš)	46 (100%)	13 (28,26%)
Interview Daniely Drtinové (Kalousek)	20 (100%)	9 (45,00%)
DVTV (Kalousek)	22 (100%)	7 (31,82%)

¹³¹ HAVLÍK, Martin. Poznámky k práci moderátorů televizních politických debat a rozhlasových interview. *Jazykovědné aktuality*. 2008, s. 22.

Interview Daniely Drtinové (Zaorálek)	22 (100%)	6 (27,27%)
DVTV (Zaorálek)	20 (100%)	3 (15,00%)

Tabulka č. 11: Četnost negativních zjišťovacích otázek

Průměrně mezi zjišťovacími otázkami bylo negativních v *Interview Daniely Drtinové* 34%, v *DVTV* jejich četnost klesla na 25%. Nepatrnější je pokles (téměř o polovinu) v případě Lubomíra Zaorálka. Ze zaznamenaných dat tak vyplývá, že moderátorka změnila svůj styl tázání také co do počtu užívání negativních zjišťovacích otázek.

8.2.2.3. Následné dotazy

Dalším porovnávaným typem otázek se staly následné dotazy, které moderátorka využívala v případech, kdy jí host neodpověděl na otázku tak, jak si představovala, nebo když byly jeho odpovědi neúplné a vyžadovaly tak ještě konkrétnější doplnění.

Ze zaznamenaných údajů je zřejmé, že následných dotazů využívá Daniela Drtinová poměrně často, ve všech sledovaných tvořily více než 50% z celkového počtu dotazů. Zjištěná data ale nepoukazují na změnu v jejich užívání po jejím odchodu z České televize, jelikož v rozhovorech s Miroslavem Kalouskem a Lubomírem Zaorálkem se výskyt následných dotazů navýšil, v případě Andreje Babiše došlo naopak k poklesu jejich četnosti. Ani při srovnání průměrného množství tohoto typu dotazů nebyla nalezena výraznější odchylka (v *Interview Daniely Drtinové* průměrně 56%, v *DVTV* 59%), která by naznačovala změnu moderátorčina stylu tázání. Stejně tak se ani neukázala závislost četnosti následných nesouhlasných dotazů na typu pořadu.

Užívání následných dotazů moderátorkou lze obecně ve všech šesti analyzovaných dílech označit za poměrně časté a vzhledem k tomu, že tento typ tázání vychází z aktuálního vývoje dialogu, moderátorka jimi prokazuje svou pozornost a schopnost improvizace. Je ale nutné dodat, že ne vždy jsou následné dotazy moderátorů položeny oprávněně a mohou naopak nastat případy, kdy moderátoři položí otázku ve formě následného dotazu opakovaně, ačkoli už na ni odpovězeno bylo. Touto problematikou se ale analýza nezabývala.

8.2.2.4. Výzvodé dotazy

Na rozdíl od následných otázek, v případě výzvodých dotazů lze říci, že ke změně v jejich užívání se změnou média došlo. V *DVTV* je (oproti *Interview Daniely Drtinové*) patrný jejich pokles. Zatímco v České televizi mělo interogativní formu průměrně 19% dotazů, v *DVTV* jich moderátorka užívá méně, průměrně 13% výzvodých dotazů na rozhovor.

Nejvýraznější rozdíl byl zaznamenán v případě rozhovorů s Miroslavem Kalouskem, což mohl opět zapříčinit jeho komunikační styl. Většina výzvodých dotazů ze sledovaných dílů byla totiž zároveň zařazena mezi otevřené dotazy (viz ukázka z transkriptu č. 15), které mu moderátorka, kvůli jeho častému odbíhání od tématu, byla nucena pokládat méně než v rozhovorech s ostatními politiky. Počet výzvodých dotazů klesl také u Andreje Babiše (rozdíl 5%). Naopak mírný nárůst byl zaznamenán u Lubomíra Zaorálka (rozdíl 4%).

Zajímavou situaci až příliš otevřeného a nekonkretizovaného dotazu ukazuje následující úryvek z rozhovoru s Lubomírem Zaorálkem v pořadu *Interview Daniely Drtinové*.

Ukázka z transkriptu č. 15

DD: místopředseda čeesesdé ((míněno ČSSD)) milan chovanec po dnešním grémium řekl že bohuslav sobotka rozebral s prezidentem určitou strategii, která bude mít nějaké podpůrné kroky.

(.)

LZ: to je pro [mě stejný]

DD: [jestli víte], co to znamená.

LZ: =ne nevím

Uvedená situace ukazuje, že ačkoli jsou role tazatele a dotazovaného předem určeny, musí i přesto dát moderátor pozor na to, aby jeho dotaz host pochopil, což se v uvedeném případě nepodařilo. Po moderátorčině výzvodém dotazu následovala pauza způsobená čekáním Lubomíra Zaorálka na upřesnění dotazu, který se mu zdál neúplný, Daniela Drtinová naopak jej považovala za dokončený a čekala na politickou odpověď. V moment, kdy si host uvědomil, že dál už nic ze strany moderátorky následovat nebude, zahájil svou repliku, Daniele Drtinové ale došlo, že její dotaz potřebuje upřesnění, které mu skočením do jeho řeči ihned doplnila.

Tato analýza se detailněji tímto jevem v moderátorčině tázání dále nezabývá, ukázka z transkriptu nicméně naznačuje další oblast, kterou by bylo možno hlouběji zkoumat.

8.3. Analýza rozdělení prostoru mezi mluvčími

Třetí kategorie analýzy se zaměřila na srovnávání rozdělení prostoru mezi účastníky dialogu. Původním záměrem pro tuto kategorii bylo měřit čas, který jednotliví mluvčí v rozhovoru dostali pro realizaci svých promluv. Jak je ale z transkriptů patrné, v rozhovorech často docházelo k výměně krátkých replik trvajících setiny sekundy a k jejich častým překryvům, což způsobovalo problémy a nepřesnosti při měření času. Během tvorby transkriptů bylo navíc zjištěno, že moderátorka, zejména když se snaží prosadit svou, dokáže říci během stejného času i dvojnásobek slov, než pronesl host. Jeden z takových případů je znázorněn v následující ukázce z transkriptu zaznamenávající místo překryvu repliky Daniely Drtinové a Miroslava Kalouska v rozhovoru v DVTV.

Ukázka z transkriptu č. 16

DD: rovina. [to, o čem mluvíte, tak to je jakoby pozitivně vymezená nějaká daňová povinnost směrem ke státu.]

MK: [ne to ne to je krácení, krácení krá-] krácení daně je trestný čin.

Z výše uvedených důvodů tak bylo pro třetí kategorii analýzy místo porovnávání poměru času zvoleno srovnávání počtu slov, které jednotliví mluvčí v rozhovoru pronesli, a které tak navíc umožní nahlédnout na tuto problematiku i v souvislosti s tempem řeči účastníků dialogu.

	Slova moderátorky	Slova hosta	Počet slov celkem
Interview Daniely Drtinové (Babiš)	1349 (33,83%)	2639 (66,17%)	3988 (100%)
DVTV (Babiš)	1260 (33,47%)	2505 (66,53%)	3765 (100%)
Interview Daniely Drtinové	1160	2640	3800

(Kalousek)	(30,53%)	(69,47%)	(100%)
DVTV (Kalousek)	1210 (30,76%)	2724 (69,24%)	3934 (100%)
Interview Daniely Drtinové (Zaorálek)	1200 (28,00%)	3085 (72,00%)	4285 (100%)
DVTV (Zaorálek)	1082 (24,21%)	3387 (75,79%)	4469 (100%)

Tabulka č. 12: Poměr pronesených slov moderátorky a hosta

V tabulce uvedený počet slov pochází pouze ze středových částí rozhovorů, z celkového počtu zaznamenaných transkripty byla odečtena slova pronesená v úvodních a závěrečných fázích rozhovorů a v případě pořadu *Interview Daniely Drtinové* také ta, která zazněla v rámci záznamů pouštěných režií. Mezi nezařazené výrazy patřila dále nedokončená slova a hezitační (*e, ee, em, ehm* apod.) a rezponzivní zvuky (*hm, mhm, ehe* apod.).

Do počtu slov byly zařazeny také úseky, ve kterých byla zaznamenána nesrozumitelná slova, a to z toho důvodu, že mohlo dojít k nepochopení pouze ze strany přepisovatele transkriptu.

Ze získaných dat lze vyčíst, že v míře prostoru, který politici v rozhovoru s Danielou Drtinovou dostali (nebo si vydobyli), se změna média v podstatě nijak výrazně neprojevila. V případě Andreje Babiše a Miroslava Kalouska, vzhledem k nepatrné odchylce, lze říct, že se neprojevila vůbec a poměr jejich a moderátorčiných promluv tak zůstal i přes změnu média zachován.

Mírný pokles prostoru, který si pro sebe moderátorka vydobyla, byl ale zaznamenán v případě Lubomíra Zaorálka, kterému Daniela Drtinová v *DVTV* poskytla více prostoru, než tomu bylo v *Interview Daniely Drtinové*. I přesto ale lze říci, že moderátorčiny promluvy v případě rozhovorů s Lubomírem Zaorálkem zabraly zhruba $\frac{1}{4}$ délky pořadu, v dialogích s Miroslavem Kalouskem a Andrejem Babišem mluvila více, $\frac{1}{3}$ délky pořadu.

Pro detailnější a přesnější srovnání je ale nutné vzít v úvahu také překryvy replik, resp. počet slov pronesených současně. Tuto problematiku dále zkoumá následující podkapitola.

8.3.1. Překryvy promluv

Jak bylo výše zmíněno, ve sledovaných rozhovorech docházelo k častému překryvu replik. Tento jev svým způsobem k politickému interview patří, je pro něj charakteristický a vychází zejména z odlišných záměrů účastníků rozhovoru (viz 5.2.5. *Rysy politického interview*). V jaké míře k překryvům v analyzovaných rozhovorech docházelo a zda je tento jev nějak propojen s pořady, ukáže následující tabulka.

	Slova moderátorky	Slova hosta	Počet slov celkem
Interview Daniely Drtinové (Babiš)	362 (51,06%)	347 (48,94%)	709 (100%)
DVTV (Babiš)	306 (50,08%)	305 (49,92%)	611 (100%)
Interview Daniely Drtinové (Kalousek)	378 (56,33%)	293 (43,67%)	671 (100%)
DVTV (Kalousek)	411 (55,84%)	325 (44,16%)	736 (100%)
Interview Daniely Drtinové (Zaorálek)	157 (53,33%)	143 (47,67%)	300 (100%)
DVTV (Zaorálek)	343 (50,97%)	330 (49,03%)	673 (100%)

Tabulka č. 13: Poměr současně pronesených slov

Ve všech případech platí, že Daniela Drtinová byla v překryvech „rychlejší“ mluvčím, ve většině případů tak během souběžně pronesených úseků pronesla více slov. Výsledky nicméně nejsou tak rozdílné, aby potvrdily tempo moderátorky obecně jako velmi rychlé.

Překryvy jsou způsobeny především situacemi, v nichž se Daniela Drtinová snažila usměrnit svého hosta, řídit rozhovor a mít jeho průběh více pod kontrolou.

Výrazný rozdíl mezi počtem slov moderátorky a Miroslava Kalouska v překryvech. Je způsoben zejména vytrvalostí Miroslava Kalouska nevzdat se svých replik a za každou cenu se snažit v dialogu prosadit. V takových situacích ale zároveň své tempo řeči zpomaluje, slova nedokončuje nebo opakuje stejné úseky repliky (viz ukázka z transkriptu č. 15). Moderátorka v takových situacích taktéž jen tak neustoupí a přidává jak na tempu řeči, tak na hlasitosti. Střetem komunikačních stylů těchto dvou účastníků tak často v jejich společném dialogu nastávají rozsáhlé překryvy.

Ukázka z transkriptu č. 17

DD: [to je něco jiného.] já
[mám pokud budu podnikat]

MK:
[ne, to není pravda.]

DD: tak budu mít jistý [daňový vztah a povinnosti směrem ke státu.
pokud mě někdo bude odposlouchávat moje soukromé věci, je to něco
jiného, přece v tom je: tak trochu demagogie.]

MK: [v téhle dobře, tak já vadí vám vadí vám
trestný čin, vadí vám vadí vám restný čin, vadí vám restný čin]
domácího násilí? mně ano.

Ačkoli v běžných dialozích se překryvy replik vyřeší zhruba během prvních tří překrývajících se slabik,¹³² pro politické rozhovory toto pravidlo neplatí, a už vůbec ne pro rozhovory Daniely Drtinové s Miroslavem Kalouskem.

Výraznou odchylkou, kterou tabulka (viz tabulka č. 13) zaznamenává je velmi malé množství překryvů (ve srovnání s ostatními rozhovory) v *Interview Daniely Drtinové* s Lubomírem Zaorálkem. Příčiny lze nalézt nahlédnutím do transkriptu tohoto rozhovoru, který ukazuje, že k překryvům docházelo spíše v místech potencionálního předělu replik, v tomto dialogu, ale mimo jiné Daniela Drtinová velmi často nechávala Lubomíra Zaorálka dokončit repliku a jeho odpovědi tak byly průměrně delší než v případě ostatních hostů (viz 8.3.2. *Počet slov v replice*). Co stojí za

¹³² Viz např. HAVLÍK, Martin. Poznámky k práci moderátorů televizních politických debat a rozhlasových interview. *Jazykovědné aktuality*. 2008, s. 9.

takovým vychýlením z moderátorčina běžného stylu ze získaných dat, není jasné. Daniela Drtinová pouze nemusela být „ve formě“, mohla v době natáčení rozhovoru souhlasit s názory a politikou Lubomíra Zaorálka, mohl se zde ale projevit i tlak třetí strany (například vedení České televize) apod. Odpověď na tuto otázku se analýzou nalézt nepodařilo.

Srovnání tabulek č. 12 a 13 odhalí, kolik procent ze všech pronesených slov nechala Daniela Drtinová svého hosta říci samostatně bez toho, aby do jeho repliky zasahovala. Největší prostor pro samostatné výpovědi dostal Lubomír Zaorálek (*Interview Daniely Drtinové* 95%, *DVTV* 90%), přibližně stejného prostoru se dostalo Andreji Babišovi (*Interview Daniely Drtinové* 87%, *DVTV* 88%) a Miroslavu Kalouskovi (*Interview Daniely Drtinové* 89%, *DVTV* 88%). Jak velký prostor moderátorka dává svým hostům pro jejich vyjádření tak závisí zejména na tom, kdo je hostem, nikoli na médiu, v rámci kterého rozhovor vznikl.

8.3.2. Počet slov v replice

Analýzu uzavře poslední srovnání, které se částečně vrátí zpět na její počátek. Výše bylo zjištěno, že v rozhovorech s Andrejem Babišem bylo během jedné minuty proneseno více replik, než v případě dialogů s Miroslavem Kalouskem a Lubomírem Zaorálkem (viz 8.1.2. *Počet replik za minutu*). Jak byly tyto repliky průměrně dlouhé, resp. kolik slov průměrně obsahovaly, ukazuje následující tabulka.

	Moderátorka	Host	Celkem
Interview Daniely Drtinové (Babiš)	18,48	31,80	25,56
DVTV (Babiš)	14,32	30,55	22,15
Interview Daniely Drtinové (Kalousek)	19,02	34,74	27,47
DVTV (Kalousek)	21,61	40,66	31,92
Interview Daniely Drtinové	24,00	59,33	42,01

(Zaorálek)			
DVTV (Zaorálek)	18,98	54,63	37,55

Tabulka č. 14: Průměrný počet slov na repliku

Zaznamenaná data ukazují, že nejvíce prostoru pro rozvedení odpovědí Daniela Drtinová nechala Lubomíru Zaorálkovi, o něco méně nechala mluvit Miroslava Kalouska a ze sledovaných tří hostů nejmenší prostor pro odpovědi dostával Andrej Babiš. Prostor pro repliky, který moderátorka hostům poskytla, je i z hlediska tohoto kritéria závislý spíše na tom, s kým byl dialog veden.

9. SHRnutí VÝSLEDKŮ ANALÝZY

V analytické části práce byl způsob řízení rozhovoru Danielou Drtinovou zkoumán ve třech kategoriích. Počátek analýzy se zaměřil na srovnání počtu replik moderátorky a hostů. Zjištěná data poukázala na rys platný pro většinu sledovaných rozhovorů, a to že větší počet replik v rozhovorech patřil, až na jednu výjimku dotazovaným. Tento fakt byl dán zejména povahou politických rozhovorů, skákáním do řeči ze strany politiků a neústupnosti moderátorky, která mnohdy, i přes snahu svých komunikačních partnerů ji přerušit, vytrvala a svou repliku dokončila. V první sledované oblasti analýzy ale nebyly zaznamenány žádné změny, které by poukázaly na rozdíly mezi sledovanými pořady.

Vliv média se na základě zkoumaných jevů nijak neprojevil ani na výskytu nedokončených replik, resp. promluv, které moderátorka sice zahájí, ale nakonec se jich vzdá a nechá dále hovořit svého hosta. V tomto případě výsledky analýzy spíše poukázaly na závislost těchto hodnot na tom, kdo je hostem pořadu.

Analýza se blíže zaměřila také na další typ replik, které byly v této práci označeny jako redundantní. Moderátorka jimi dialog nijak neposouvala dále, byly informačně nehodnotné, vyjadřovala jimi spíše vlastní názory a emoce a neočekávala na ně ani žádnou reakci. K navýšení těchto promluv došlo výrazněji pouze v případě srovnání rozhovorů s Andrejem Babišem. Vzhledem k tomu, že tyto repliky většinou zahrnují emoce a moderátorka jimi často nepřímo vyjadřuje či naznačuje, co si o probírané problematice myslí, je možné tuto změnu připsat změně média. Soukromá televize *DVTV*, kterou zároveň Daniela Drtinová částečně vlastní, se nemusí tak jako Česká televize řídit kodexem a nepodléhá kontrolnímu orgánu (Radě České televize), moderátoři se tak v ní mohou vyjadřovat svobodněji a nemusí tolik dbát na neutralitu, vyváženost či nestrannost. Z tohoto důvodu se lze na nárůst ironických poznámek pohlížet jako na projev nesympatií či špatného vztahu k dotazovanému.

Popsaná větší volnost moderátorů v *DVTV* patrně měla vliv také na zvýšenou frekvenci moderátorčiných replik, která byla opět zaznamenána v rozhovoru s Andrejem Babišem v *DVTV*. Daniela Drtinová v tomto dialogu (oproti ostatním) rychleji pokládala otázky a rozhovor tak působil dynamičtěji, útočněji a agresivněji než u ostatních srovnávaných dílů pořadů.

V rámci druhé podkategorie analýzy byl zkoumán nejprve poměr tázacích a netázacích replik moderátorky (do netázacích replik byly zařazeny i výše popsané ústupy z replik a redundantní repliky). V tomto případě vliv média na rozhovor zjištěn byl. Poukázal na něj větší počet tázacích replik v *Interview Daniely Drtinové*. Místo otázek tak měla moderátorka v *DVTV* větší tendenci vzdalovat se své roli tazatele, častěji se uchylovala ke zbytečným komentářům a pouštěla se s hosty do diskuzí, které nebyly pro diváka nijak informačně hodnotné. Takové chování jí více umožňuje *DVTV*, což může být způsobeno jednak již zmíněnou větší svobodou ve vedení rozhovoru, druhým důvodem může být flexibilní stopáž pořadu. V případě že moderátorka v *DVTV* nestihne během dvaceti minut položit všechny připravené otázky, může rozhovor bez problémů prodloužit. To se projevilo v dialogu s Miroslavem Kalouskem, který byl delší než ostatní, a moderátorka v něm naháněla čas, který ztratila během zbytečných diskuzí.

Četnost používání jednoduchých otázek a komplexních dotazů se změnou média taktéž nijak výrazně neprojevila, a to ani v oblasti složených dotazů. Zaznamenané výchyly jsou v těchto případech příliš malé pro vyvozování obecně platných závěrů. O proměně moderátorkina stylu tázání lze ale hovořit v souvislosti s otevřenými a uzavřenými dotazy. Na analyzovaném vzorku bylo zjištěno, že Daniela Drtinová v České televizi dávala svým hostům pomocí otevřených otázek více prostoru pro odpověď, než tomu bylo v *DVTV*, kde naopak navýšila používání uzavřených otázek, kterými se snažila více řídit směřování dialogu.

Se změnou v používání otevřených a uzavřených dotazů souvisí i změna užívání jejich typů – zejména otázek zjišťovacích a doplňovacích. V analýze bylo zjištěno, že v pořadu *Interview Daniely Drtinové* moderátorka oproti *DVTV* používala více doplňovacích otázek a méně zjišťovacích. V tomto ohledu tak byl v *DVTV* její styl tázání agresivnější.

Dalším porovnávaným typem otázek se staly následné dotazy, které Daniela Drtinová používala ve všech rozhovorech hojně. Četnost jejich užívání se ale v rámci srovnávaných pořadů nijak neprojevila. Zaznamenaná byla však změna v případě výzvoových dotazů, ty moderátorka používala mnohem více v *Interview Daniely Drtinové*.

Třetí kategorie se zaměřila na prostor, který byl pro účastníky dialogu vytyčen. Pro všechny tři sledované podkategorie (poměr pronesených slov moderátorky a hostů, míra překryvů promluv, počet slov v replice) ze získaných dat plyne, že v míře prostoru, který politici v rozhovoru

s Danielou Drtinovou dostali (nebo si vydobyli), se změna média v podstatě nijak výrazně neprojevila.

Proměna způsobu řízení rozhovoru Danielou Drtinovou v pořadech *Interview Daniely Drtinové* a *DVTV* se tak v některých oblastech analýzy prokázala.

10. ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývala způsobem řízení rozhovoru moderátorkou Danielou Drtinovou v již zaniklém pořadu České televize *Interview Daniely Drtinové* a v pořadu *DVTV*, který je vysílán televizí internetovou. Hlavním cílem bylo zjistit, zda se změna média nějakým způsobem projevila na stylu jejího moderování.

Pro analýzu bylo vybráno šest rozhovorů – tři z *Interview Daniely Drtinové* a tři z *DVTV*. Výběr vzorku byl, kvůli co nejmenšímu zkreslení výsledků analýzy, omezen na rozhovory s politiky, kteří se objevili v obou sledovaných pořadech. Vybrané díly pořadů pak byly analyzovány ve třech kategoriích – analýza poměru a četnosti replik (srovnání poměru replik moderátorky a hosta, četnost výskytu některých typů replik, počet replik v závislosti na čase), analýza způsobu dotazování moderátorky (poměr tázacích a netázacích replik, formální analýza otázek) a analýza prostoru pro promluvy účastníků dialogu (srovnání poměru prostoru pro promluvy moderátorky a hosta, překryvy, délka replik).

Analýze předcházela teoretická část práce, která vymezila základní pojmy, které se pojí s analyzovanými pořady. Byla v ní vymezena klíčová postava rozhovoru, moderátor, rozdíly mezi přirozeným, institucionálním a mediálním dialogem a jejich vztah k interview. Poslední jmenovaný pojem pak byl co nejvíce zasazen do prostředí televizního a politického, čili oblastí, které následně formují a ovlivňují analýzu. Tato část práce byla obohacena o citace Daniely Drtinové, která poskytla odpovědi na otázky dotýkající se zákulisního fungování obou pořadů. Druhá kapitola teoretické části práce představila metody a studie, z nichž tato práce vychází a které využívá pro analytickou část.

Změna moderátorčina stylu řízení rozhovoru se prokázala v několika oblastech analýzy. Daniela Drtinová v *DVTV* mluví zhruba ve stejné míře, jako v *Interview Daniely Drtinové* (co se týče počtu slov i replik) v České televizi však mnohem větší počet toho, co řekla, mohlo být považováno za relevantní vzhledem k její pozici tazatele. V případě pořadu *DVTV* se moderátorka mnohem častěji místo pokládání otázek pouští s hosty do debat, pronáší ironické poznámky a zbytečné výpovědi, kterými projevuje své názory a pocity. Místy se tak vzdaluje roli moderátora a naopak se pro politiky stává partnerem pro diskuzi.

Pozměnil se také její způsob dotazování. V *DVTV* byla zaznamenána nižší četnost otevřených dotazů a doplňovacích otázek, což svědčí o větší snaze usměrňovat hosta v jeho odpovědích, omezovat jeho prostor pro repliky a určovat tak výrazněji směr dialogu. Zvýšením počtu zjišťovacích otázek se její styl stal o něco agresivnějším.

Rozdíly v řízení dialogu naopak nebyly nalezeny při analýze prostoru, který moderátorka svým hostům poskytuje, a míra překryvů replik se v závislosti na pořadu, resp. média také neměnila. Při srovnávání údajů v této oblasti analýzy bylo zjištěno, že mnohem více jsou překryvy, délky replik i poměry promluv závislé na tom, s kým moderátorka hovoří, jak společně dokážou sladit své komunikační strategie i záměry. Výrazné změny nebyly zaznamenány ale ani v četnosti některých dotazů, a to zejména v případě jednoduchých otázek, komplexních dotazů nebo následných dotazů.

Závěrem je nutno dodat, že všechny tyto popsané jevy jsou ještě dále formovány dalšími vlivy, které nebylo možné v rozsahu této práce postihnout. Na zjištěná data měl jistě vliv aktuální fyzický i psychický stav mluvčích, čas, který s sebou nese zkušenosti a změny v chování obou účastníků dialogu a mnohé další faktory. Taktéž je jasné, že analýza se může ubírat dalšími směry, které například odhalí tematické odlišnosti dialogů, způsoby přerušování apod.

To jsou ale jen další možné návrhy cest, po kterých se lze vydat na rozcestí mediálních dialogů...

11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použité literatury

BARTOŠEK, Jaroslav. *Základy žurnalistiky*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2002. Učební texty vysokých škol. ISBN 80-7318-059-6.

CLAYMAN, Steven a John HERITAGE. Questioning Presidents: Journalistic Deference and Adversarialness in the Press Conferences of U.S. Presidents Eisenhower and Regan. *Journal of Communication*. 2002, s. 749-775.

ČMEJRKOVÁ, Světlá. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*. ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ (eds.). Praha: Academia, 2003, s. 80-115. ISBN 80-200-1034-3.

ČMEJRKOVÁ, Světlá. Předmluva: Styl mediálních dialogů. In *Styl mediálních dialogů*. ČMEJRKOVÁ, Světlá aj. Praha: Academia, 2013, s. 9-14. ISBN 978-80-200-2267-7.

ČMEJRKOVÁ, Světlá. Typy mediálních dialogů. In *Styl mediálních dialogů*. ČMEJRKOVÁ, Světlá aj. Praha: Academia, 2013, s. 45-75. ISBN 978-80-200-2267-7.

HAVLÍK, Martin. Otázky Václava Moravce. In *Člověk – jazyk – text*. JAKLOVÁ, Alena aj. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7394-075-1.

HAVLÍK, Martin. Dvojitý řád střídání replik mluvčích v televizních politických debatách. In *Styl mediálních dialogů*. ČMEJRKOVÁ, Světlá aj. Praha: Academia, 2013, s. 196-229. ISBN 978-80-200-2267-7.

HIRSCHOVÁ, Milada. *Pragmatika v češtině*. Vyd. 2., V Karolinu 1., dopl. V Praze: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2233-0.

HOFFMANNOVÁ, Jana a Olga MÜLLEROVÁ. *Jak vedeme dialog s institucemi*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0446-7.

HOFFMANNOVÁ, Jana. Styl rozhovorů v televizních publicistických pořadech: vyhýbavé strategie českých politiků. In *Styl mediálních dialogů*. ČMEJRKOVÁ, Světlá aj. Praha: Academia, 2013, s. 129-138. ISBN 978-80-200-2267-7.

JÍLEK, Viktor. *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty: studijní text pro distanční studium*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-1246-2.

JÍLEK, Viktor. *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2218-3.

KADERKA, Petr a Zdeňka SVOBODOVÁ. Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů. *Jazykovědné aktuality*, 2006, roč. 43, č. 3–4, s. 18–51. ISSN 1212-5326.

MARKOVÁ Ivana, Olga MÜLLEROVÁ a Jana HOFFMANNOVÁ. Od teorie dialogu k institucionální komunikaci. *Slovo a slovesnost*. 1999, roč. 60, č. 3, s. 195-213.

MÜLLEROVÁ, Olga a Jana HOFFMANNOVÁ. *Kapitoly o dialogu*. Praha: Pansofia, 1994. ISBN 80-85804-29-8.

MÜLLEROVÁ, Olga. Rozhovor s hostem: žánr rozhlasového vysílání na pomezí interview a přátelského popovídání. In *Jazyk, média, politika*. ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ (eds.). Praha: Academia, 2003, s. 80-115. ISBN 80-200-1034-3.

MÜLLEROVÁ, Olga. Styl mediálních rozhovorů ve zpravodajství – specifika rozhlasových rozhovorů. In *Styl mediálních dialogů*. ČMEJRKOVÁ, Světlá aj. Praha: Academia, 2013, s. 77-128. ISBN 978-80-200-2267-7.

NEKVAPIL, Jiří. Etnometodologická konverzační analýza v systému encyklopedických hesel. *Češtinář*. 1999/2000(10), 80-87.

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2., dopl. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6.

REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7.

RUSS-MOHL, Stephan. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. Překlad Hana Bakičová. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0158-8.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. *Žurnalistika a komunikace*. ISBN 978-80-247-3568-9.

SZYMANEK, Krzysztof. *Umění argumentace: terminologický slovník*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. ISBN 80-244-0699-3.

ŠTORKÁN, Karel. *Publicistické žánry*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Novinář, 1980.

Seznam použitých článků dostupných z internetu

ČÁSENSKÝ, Robert. Martin Veselovský: Nevyvažovat!. *Reportér* [online]. 2015 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://reportermagazin.cz/nevyvazovat/>

ČMEJRKOVÁ, Světlá. Televizní interview a jiné duely. Mediální dialog jako žánr veřejného projevu. *Slovo a slovesnost* [online]. 1999, 60(4) [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3855>

HOFFMANNOVÁ, Jana a Olga MÜLLEROVÁ. Vývoj a současné akcenty analýzy dialogu. *Slovo a slovesnost* [online]. 1992, 53(2) [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3458>

HOFFMANNOVÁ, Jana. Dialog a instituce. *Slovo a slovesnost* [online]. 1994, 55(3) [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3587>

HOFFMANNOVÁ, Jana. Interview: mezi mluveným a psaným textem. *Naše řeč* [online]. 1992, 75(2) [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7059>

KRAUS, Jiří. Moderátor. *Naše řeč* [online]. 1982, 65(4) [cit. 2016-04-3]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6351>

MACHÁČKOVÁ, Eva. Rozhovor s významnými osobnostmi. *Naše řeč* [online]. 1981, 64(1) [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=6231>

Seznam ostatních internetových zdrojů

Kodex České televize: zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. Praha: Česká televize, 2003. ISBN 80-85005-46-8. Dostupné také na: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/cl-6-diskusni-porady-a-pluralita/>

Korpus DIALOG [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://ujc.dialogy.cz/>

Interview Daniely Drtinové. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10095426857-interview-ct24/214411058040211-interview-daniely-drtinove/>

Landa: Konvička je blbeček, po mně jdou radikální islamisté, v Česku jsem terč číslo jedna [online]. In: . [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://video.aktualne.cz/dvtv/landa-konvicka-je-blbecek-po-mne-jdou-radikalni-islamiste-v/r~2dd79952978111e5897e002590604f2e/>

Stropnický: Útok na mě? Hyenismus, asi kvůli NATO [online]. In: . [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://video.aktualne.cz/dvtv/stropnicky-utok-na-me-asi-kvuli-nato-neprijemny-hyenismus/r~f66ccb24137111e593f4002590604f2e/>

Prameny

Interview Daniely Drtinové. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10095426857-interview-ct24/213411058041104-interview-daniely-drtinove/>

Interview Daniely Drtinové. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10095426857-interview-ct24/214411058040327-interview-daniely-drtinove/>

Interview Daniely Drtinové. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10095426857-interview-ct24/214411058040106-interview-daniely-drtinove/>

Kalousek: Andrej Babiš si balkánský šmírovací tunel neprohlasuje, obstrukce prostě umíme [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://video.aktualne.cz/dvtv/kalousek-andrej-babis-si-balkansky-smirovaci-tunel-neprohlas/r~3ee1fd90984511e5a405002590604f2e/>

Spory s TOP 09? Hudeček za nás chtěl kandidovat, říká Babiš [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://video.aktualne.cz/dvtv/spory-s-top09-hudecek-za-nas-chtel-kandidovat-rika-babis/r~e246421c525911e49d820025900fea04/>

Zaorálek: Způsob návratu Zemana z Číny byl nešťastný [online]. [cit. 2016-03-08]. Dostupné z:
[http://video.aktualne.cz/dvtv/zaoralek-havluv-odkaz-v-zahranicni-koncepci-chybet-
nebude/r~39ca69e87cb511e497f0002590604f2e/](http://video.aktualne.cz/dvtv/zaoralek-havluv-odkaz-v-zahranicni-koncepci-chybet-
nebude/r~39ca69e87cb511e497f0002590604f2e/)

12. SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Přehled značek použitých v transkriptech

Tabulka č. 2 Poměr replik moderátorky a hosta

Tabulka č. 3 Poměr replik, z nichž moderátorka ustoupila

Tabulka č. 4 Četnost výskytu moderátorčiných zbytečných komentářů

Tabulka č. 5 Počet replik za minutu

Tabulka č. 6 Poměr tázacích a netázacích replik moderátorky

Tabulka č. 7 Počet tázacích replik moderátorky za minutu

Tabulka č. 8a Četnost moderátorčiných dotazů a otázek

Tabulka č. 8b Četnost moderátorčiných dotazů a otázek

Tabulka č. 9 Četnost složených dotazů

Tabulka č. 10 Průměrný výskyt doplňovacích a zjišťovacích otázek

Tabulka č. 11 Četnost negativních zjišťovacích otázek

Tabulka č. 12 Poměr pronesených slov moderátorky a hosta

Tabulka č. 13 Poměr současně pronesených slov

Tabulka č. 14 Průměrný počet slov na repliku

13. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Daniela Drtinová

Příloha č. 2 E-mailová komunikace s Danielou Drtinovou

(následující přílohy jsou přiloženy pouze na DVD)

Příloha č. 3 Seznam dílů pořadu *Interview Daniely Drtinové* dokumentující výběr vzorku

Příloha č. 4 Transkripty rozhovorů z pořadu *Interview Daniely Drtinové*

Příloha č. 5 Transkripty rozhovorů z pořadu *DVTV*

Příloha č. 6 Transkripty z pořadu *Interview Daniely Drtinové*, které prošly analýzou

Příloha č. 7 Transkripty z pořadu *DVTV*, které prošly analýzou

Příloha č. 8 Veškeré tabulky zaznamenávající zjištěná data

Příloha č. 9 Analyzované díly *Interview Daniely Drtinové* v audiovizuální podobě

Příloha č. 1 Daniela Drtinová

Daniela Drtinová je česká moderátorka a novinářka, která na vystudovala Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. V České televizi působila od roku 1993, kdy se podílela na pořadech *Zprávy*, *Debata* nebo *21* a osm let působila jako parlamentní zpravodajka.

Do povědomí diváků se dostala zejména díky uvádění pořadů *Události, komentáře* a *Interview ČT24*. Po sporech s vedením České televize a následném odvolání z pořadu *Události, komentáře* dostala nabídku moderovat vlastní podvečerní pořad *Interview Daniely Drtinové*, což přijala a pořad tak moderovala do března 2014, kdy z České televize odešla.

Od května roku 2014 až doposud¹³³ pracuje na internetovém publicistickém videokanále *DVTV*.

¹³³ míněno 15. dubna 2016

Příloha č. 2 E-mailová komunikace s Danielou Drtinovou

Dobrý den Markéto, posílám odpovědi, prosím, napište, jestli Vám přišly...

1. Jak se připravujete na rozhovor?

Každému rozhovoru předchází důkladná příprava, v mém případě je to 70 % příprava vs. 30% improvizace. Strukturu rozhovoru promýšlím detailně, vždy mám jasnou představu, kudy chci rozhovor vést, pokud respondent přijde naživo se zajímavější linkou, teprve v ten moment přecházím na improvizaci (viz rozhovor s Danielem Landou/DVTV). V týmu máme rešeršistu a editora dne, který v roli dramaturga dodá moderátorovi podrobné zadání k rozhovoru den předem. V synergii s rešerší, zadáním editora a mou invencí (moderátorskou) vzniká výsledný koncept otázek. Rešerše bývá 20 stránková, cílená na dané okruhy tématu, s daty, citacemi – často se pak používají do grafik. Při studiu rešerše téma „rozeberu na atomy“, pak je skládám přes svůj „znalostní a vědomostní filtr“ do otázek. Někdy se telefonuje specialistům na dané téma s cílem získat ještě hlubší a detailnější informace o tématu, studium podkladů – zákonných, datových, backgroundových, z otevřených zdrojů, je samozřejmostí. Příprava na jeden rozhovor (v rozsahu 20-25 minut) zabere 2-3 hodiny času podle obtížnosti agendy.

2. Liší se nějak příprava v DVTV na rozdíl od přípravy v Interview DD?

Příprava na rozhovory se v ničem neliší, pokud šlo o Interview DD a dnes DVTV. Ostatně oba pořady připravuje stále stejný tým, z ČT jsme odešli společně. Liší se jen výběr témat v obou pořadech, v Interview DD to byla téměř výhradně politika.

3. Máte v DVTV naprosto volnou ruku (nebo spíše pus) v tom, co budete s hostem probírat, jak bude rozhovor probíhat a jak bude dlouhý?

Ano, ve všem máme naprosto volnou ruku, při výběru témat i hostů, v průběhu rozhovoru i v jeho délce. Editorickou nezávislost máme garantovanu i přímo ve smlouvě s Economii. Po zkušenosti v ČT to byla jedna z našich hlavních podmínek při výběru partnera pro rozjezd DVTV. Host je vybírán podle kritéria aktuálnosti, veřejného zájmu či relevantnosti společenského tématu a obsahu, který nese, vedení rozhovoru je pak čistě na moderátorovi (po předchozím vyjasnění linky s dramaturgem) a délka rozhovoru je dána poptávkou diváků „internetu“, bylo pro nás velkým překvapením, že naši diváci vyžadovali rozhovory delší.

4. Nebo naopak předem něco konzultujete, např. s Martinem nebo s někým jiným?

S Martinem témata nekonzultujeme, jen s editory. DVTV má editory dva, střídají se po týdnu. Editoři také už vědí, která témata sedí spíše Martinovi a která mně, a podle toho hosty zvou na rozhovory v týdnech, ve kterých vysílá ten či onen moderátor.

5. Pokud konzultujete, kdo má rozhodující slovo?

Šéfem dne je editor. Ten má rozhodující slovo, pokud jde o výběr tématu a stanovení linky vedení rozhovoru. Moderátor má právo veta, pokud v podložených případech nějaké téma nechce natáčet. Při samotném vedení rozhovoru už je pak klíčová odpovědnost i realizace jen na moderátorovi.

6. A jak to bylo v případě Interview DD? Dostávala jste předem např. přehled témat nebo přímo otázky, které musí zaznít?

Pracovní vztah editor-moderátor byl obdobný, Události, komentáře i Interview DD jsme dělali v totožném týmu jako nyní DVTV. Rozdíl byl v tom, že nad námi stál ještě šéfeditor (pro více pořadů, nejen pro ty naše) a nad ním šéfredaktor a porady, na kterých se o tématech rozhodovalo. To je klíčové. Problém nebyl v tom, že by nám někdo z vedení diktoval otázky, to by si nikdo směrem k našemu týmu nedovolil[©], ale některá témata či hosté se zkrátka do pořadu (což ale platilo jen o Interview DD), v tom rozhodovacím procesu pojištěném řadou check-inů, nedostali. V Událostech, komentářích jsme pokusy o zadání typu, ať pozveme toho či onoho hosta, zdárně odráželi, v týmu nás taky bylo víc. V Interview DD to bylo s ohledem na menší početnost týmu a složení rozhodovací struktury nad námi složitější.

7. Musela jste své předem připravené otázky pro Interview DD s někým předem prodiskutovat? Musel je někdo schválit?

Ano, otázky viděl vždy šéfeditor, ale nikdy nezasahoval. Otázky se taky automaticky psaly do redakčního systému. V něm si je mohl kdokoliv z redakce přečíst. V jednu dobu, po zjištění, že v několika případech se dostaly naše otázky k respondentům, jsme psali přípravu na rozhovory ve wordu, mimo vnitroredakční systém.

8. Pokud ano, tak stávalo se někdy, že vám byl rozhovor trochu pozměněn?

Ne, to se mi nestávalo. Jen v případech, že editor našel chybu, nebo když chtěl třeba pro lepší start rozhovoru údernější první otázku...apod. Nepřípustné ovlivňování tohoto typu se dělo

v Událostech, v hlavní relaci, při střihu reportáží, jak jsem o tom měla v době mého působení v ČT podrobné informace od tehdejších redaktorů.

9. Dá se nějak přibližně poměrově/procenty vyjádřit, z jaké části byly/jsou otázky ve vašich rozhovorech vaše a z jaké části od někoho jiného? Například v DVTV vychází rozhovor 100% z vás, v Interview DD to bylo 60% vy + 40% někdo z tvůrců pořadu.

Otázky jsou a byly vždy moje, v obou typech pořadů. Klíčový moment, kdy může dojít (a docházelo) ke konfliktu, je při zadávání hostů a témat, nikoliv pak už u otázek. A problémem bylo spíš to, co ve vysílání nebylo (pokud šlo o Interview ČT24 a vůbec pořady ČT, až do předvolební kampaně měl například Andrej Babiš do vysílání silně omezený přístup, stejně tak někteří nepohodlní komentátoři, kteří ČT veřejně kritizovali apod.) Přímou k cenzurním zásahům docházelo v jiných typech pořadů, např. vystřihování vrávorajícího prezidenta Zemana „s virózou“ u koronovačnických klenotů v některých relacích odpoledního vysílání ČT24. V DVTV tento problém neřešíme vůbec. Pozveme si, koho chceme, otázky napíše moderátor po předchozím zadání agentury editorem a editor si je nakonec pouze přečte.

10. Co nebo kdo v DVTV určuje, jak bude rozhovor dlouhý? Naplánujete si to přibližně už předem nebo to vždy vychází z dané situace, z toho jak je povídání zajímavé?

DVTV garantuje nesestříhaný obsah, co se natočí, to jde „ven“. A rozhodující je poptávka diváků, ti chtějí delší rozhovory. 20 minut je v DVTV běžná stopáž.

11. V DVTV rozhovory nikdy nestříháte? Vždy jsou od začátku do konce tak, jak skutečně proběhly?

Ano, jsou nesestříhané, pokud jde o rozhovory moje a Martina Veselovského. Reportážní rozhovory Filipa Horkého se stříhají, což vyplývá už ze samotného formátu, kterému se Filip v DVTV věnuje. V rozhovorech mých a Martinových se stříhá opravdu výjimečně. Běžně se vystřihává můj kašel, mám alergii na klimatizaci☺ Stříhali jsem taky například v rozhovoru s 90letým veteránem, kdy jsme toho se staříčkým pánem museli natočit hodinu a půl a pak to sestavit do kratšího formátu, věk respondenta, jinak skvělého, to zkrátka vyžadoval. To jsou naprosto výjimečné případy a vždy jen s ohledem na zachování důstojnosti hosta.

12. Jak to bylo v Interview DD? Byly rozhovory předtočeny a následně sestřihávány?

Ne, Interview DD šlo live. Předtáčelo se jen ve výjimečných případech, u „vzácných“ hostů, či hostů ze zahraničí, kteří třeba časově nemohli v živém vysílacím čase. Pokud vím, v těchto pořadech se nestříhalo nikdy.

Zdraví,

dd

Dobrý den,

odpovědi mi přišly. Moc děkuji, velmi si vaši ochoty vážím! :)

Pokud by to nevadilo, měla bych ještě nějaké doplňující dotazy.

1. Když jste zmínila to, že se jednu dobu otázky připravené pro Interview DD dostaly k respondentům, tohle jste se dozvěděli až později, tedy v době, kdy bylo Interview živě odvysíláno? Nebo se to stihlo "zarazit" včas a respondenti v živém rozhovoru nakonec dostali trošku pozměněné dotazy? + Víte zhruba (nebo dokonce přesně) u kolika respondentů tenhle případ nastal?

Tento případ se nestal v Interview DD, ale v Událostech, komentářích. Zjistili jsme to až poté. Pamatuji si tak na 2 případy, konkrétně už je ale nepřiradím, vím, že to bylo nějaké byznysové téma. Je to už řadu let.

2. Chápu správně, že v týmu Interview DD jste také dostala připravenou rešerši, tedy tato část přípravy fungovala v podstatě stejně..?

Ano, rešerši jsem dostala, ale zadávala jsem si ji sama, v dokumentačním středisku ČT, odtud žádné tlaky nevycházely. Navíc rešerše je třeba 60ti stránková, je na moderátorovi, co s tématem udělá a jaké otázky si napíše. Cílené rešerše se tenkrát v ČT nedělaly, nevím, jak dnes. Ani nevím, jak dnes probíhá komunikace mezi moderátorem a editorem, a cílení otázek. Navíc náš tým IDD i UK byl složen z lidí, kteří si navzájem profesně věřili. Odstředivé tendence v důvěře se projevovaly až na úrovni, která začínala nad našim týmem.

3. Interview DD mělo pevnou stopáž, takže přece jen na vás v tomto směru musel být vyvíjen nějaký tlak. Předpokládám, že jste měla v uchu "sluchátko" (nevím jak se mu správně říká "televizní hantýrkou" :)), takže vám asi občas z režie "našeptávali" do ucha věty typu "zkrat' to", "přeruš ho", "ukonči to". Případně jste asi měla někde na očích hodiny, kterým jste se hold musela podřídít. Tohle v DVtv není, ne? Nemusíte například vynechat jednu otázku, protože vás tlačí čas...

Ano, to se dělo, ale podřídít se tomu jako moderátor nemusíte, to je na vaší odpovědnosti, v momentě, kdy už rozhovor běží a Vy ho vedete. Navíc, což souvisí s mojí odpovědí výše, v týmu UK i IDD, v tom nejuzší tým, byli lidé, ve které jsem měla 100% důvěru. A ty jsem taky měla "na uchu." To byl právě důvod, proč po mém sesazení z UK jsem trvala na tom, že si vyberu dramaturga, kterému budu 100% věřit. A to se podařilo. S manipulativním nebo sluhovským editorem přímo nad sebou bych vůbec nemohla pracovat ani ho mít tzv. na uchu.

4. Jedna věc jsou učebnicové definice... Ale jakou má podle vás funkci moderátor. Jaký je jeho úkol, co by měl dodržovat, jak vnímáte tuto profesi vy?

Moderátor je klíčová postava rozhovoru, vedle respondenta, samozřejmě. Ale jistě záleží i na tom, jak se svou rolí naložíte. Můžete sloužit nebo být sluhou a to není totéž... Vybrala jsem si službu (divákům), ne sluhovství (politikům), a to pak něco stojí. Jistý druh odvahy ale podle mě k novinářské profesi neodmyslitelně patří. A loajální jsem vždy byla především k profesi, k ČT, a až v druhé řadě k jejímu vedení.

5. A poslední. Řídíte se v DVtv nějakým etickým kodexem? Máte nějaká svá pravidla pro výkon žurnalistické profese?

Ano, řídíme se běžnými etickými pravidly, která k této profesi patří. Objektivita, ověřování min. ze 2 zdrojů atd.

Zdravím Vás,

dd